

Αθανάσιος Ε. Γκότοβος¹

Οι αναπαραστάσεις των γονέων για το διαφορετικό: στερεότυπα και προκαταλήψεις για τους Τσιγγάνους στην ελληνική οικογένεια²

Ιωάννινα 2004

¹ Για τις επιστημονικές θέσεις και απόψεις που διατυπώνονται στο κείμενο αυτό υπεύθυνος είναι ο συγγραφέας. Οι θέσεις και οι απόψεις του συγγραφέα δεν δεσμεύουν τον επιστημονικό υπεύθυνο του Προγράμματος «Ένταξη Τσιγγανοπαίδων στο Σχολείο» ή το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

² Το παρόν κείμενο αποτελεί επιμορφωτικό υλικό στα πλαίσια του προγράμματος του ΥΠ.Ε.Π.Θ. «Ένταξη Τσιγγανοπαίδων στο Σχολείο», το οποίο υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Η παρουσία του κειμένου στο διαδίκτυο εξυπηρετεί επιμορφωτικές ανάγκες και ανάγκες ευαισθητοποίησης των εκπαιδευτικών της προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας υποχρεωτικής εκπαίδευσης, αλλά απευθύνεται και στο ευρύ κοινό. Κάθε αθέμιτη χρήση του κειμένου υπόκειται στις διατάξεις του νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας.
Φιλολογική επιμέλεια: Ειρήνη-Σοφία Κιαπίδου.

Ταυτότητα και στόχευση του υλικού

Το υλικό που παρουσιάζεται στα πλαίσια της παρούσας ενότητας έχει προκύψει από την αξιοποίηση μέρους των αποτελεσμάτων μιας εμπειρικής έρευνας και έχει στόχο να υπηρετήσει επιμορφωτικές ανάγκες εκπαιδευτικών της προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά και αντίστοιχες ανάγκες ευαισθητοποίησης του ευρύτερου κοινού γύρω από ζητήματα παιδαγωγικής διαχείρισης της διαφορετικότητας στο σχολείο. Ταυτόχρονα, το υλικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βοηθητικό υλικό για όσους εμπλέκονται σε διαδικασίες επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης ως επιμορφωτές ή εμπνευστές.

Με τη βοήθεια του υλικού αυτού δίνεται η δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο εκπαιδευτικό, αλλά και στο επιμορφωτικό προσωπικό που επικοινωνεί με εκπαιδευτικούς, να πληροφορηθούν σχετικά με τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που υπάρχουν στην ελληνική οικογένεια (γονείς) γύρω από διάφορες κατηγορίες ατόμων, ειδικότερα γύρω από τους Τσιγγάνους. Καθώς γίνονται τα τελευταία χρόνια εντατικές προσπάθειες εκ μέρους της πολιτείας να συντελεσθεί η εκπαιδευτική ένταξη των μαθητών με τσιγγάνικη (ρόμικη) προέλευση, έχει ιδιαίτερη σημασία για τους εκπαιδευτικούς να γνωρίζουν τι πιστεύει η μέση οικογένεια για τους Τσιγγάνους. Η εγγραφή και η φοίτηση στο σχολείο των παιδιών που προέρχονται από κοινωνικο-οικονομικά περιθωριακές ομάδες του πληθυσμού δεν γίνονται πάντοτε χωρίς αντιρρήσεις –ή ακόμη και αντιθέσεις– ορισμένων παραγόντων ή ομάδων. Ανάμεσα στα άλλα, οι εκπαιδευτικοί καλούνται συχνά να διαχειριστούν καταστάσεις συγκρουσιακές και να κρατήσουν λεπτές ισορροπίες προς όφελος των ίδιων των παιδιών. Στη διαδικασία αυτή η επίγνωση των πεποιθήσεων του «άλλου» είναι χρήσιμη, όχι μόνο για να κατανοηθεί μέσα από την ίδια την εσωτερική της λογική η συμπεριφορά που πηγάζει από παρόμοιες πεποιθήσεις, όσο κυρίως για τη συγκρότηση στρατηγικών σταδιακής αλλαγής της. Ο εκπαιδευτικός που πιστεύει στην εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών με τσιγγάνικη προέλευση θα χρειαστεί στο έργο του συμμάχους, και τέτοιοι είναι οι γονείς. Το να ξέρουν, συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί πώς σκέφτονται οι γονείς για τους Τσιγγάνους, αποτελεί επαγγελματικό τους εφόδιο.

Το δείγμα της έρευνας, η οποία διενεργήθηκε κατά τη διάρκεια του έτους 2000 σε πανελλαδική κλίμακα, περιλαμβάνει 1.689 γονείς. Η κατανομή των γονέων του δείγματος ως προς το φύλο είναι 63, 9% μητέρες και 36, 1% πατέρες. Στην ενότητα

που ακολουθεί αξιοποιείται μόνο ένα μέρος των απαντήσεων που έδωσαν οι γονείς σε ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, ενώ η ανάλυση είναι απλή περιγραφική και αποσκοπεί κατ' αρχήν στην αποτύπωση των τάσεων ανάμεσα στους γονείς σε σχέση με τους Τσιγγάνους. Τα εμπειρικά δεδομένα, πάνω στα οποία βασίζεται η περιγραφή που ακολουθεί, συγκεντρώθηκαν προς το τέλος της πρώτης φάσης υλοποίησης του Προγράμματος του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων «Εκπαίδευση Τσιγγανοπαίδων». Ο σχεδιασμός της έρευνας, η συγκρότηση των ερευνητικών εργαλείων, η υλοποίηση της ερευνητικής διαδικασίας, καθώς επίσης η επεξεργασία και η ανάλυση των δεδομένων και η επιμέλεια της παρουσίασής τους στη μορφή που έχουν για την παρούσα ενότητα έγιναν από το συγγραφέα.

Τα στερεότυπα και οι αρνητικές δοξασίες των γονέων απέναντι στους «διαφορετικούς», και ειδικότερα τους Τσιγγάνους, ανιχνεύονται με τη βοήθεια επτά θεματικών πεδίων, κάθε ένα από τα οποία απαρτίζεται από ορισμένους δείκτες. Το πρώτο πεδίο («περιθωριακότητα») περιλαμβάνει δεκαπέντε δείκτες και ανιχνεύει τους ορισμούς των γονέων για το κοινωνικό περιθώριο. Από τις απαντήσεις στις συγκεκριμένες ερωτήσεις βλέπει κανείς ποια κατηγορία προσώπων συνδέεται στη συνείδηση των γονέων πιο πολύ με το περιθώριο. Το δεύτερο πεδίο («περιθώριο») έχει δώδεκα δείκτες, με τη βοήθεια των οποίων διερευνώνται από τη σκοπιά των γονέων τα αίτια που έχουν οδηγήσει / οδηγούν τους Τσιγγάνους στο περιθώριο. Το τρίτο πεδίο («εκπαίδευση») συγκροτείται από δέκα δείκτες και ανιχνεύει τις απόψεις των γονέων ως προς την καλύτερη λύση στο εκπαιδευτικό πρόβλημα αναφορικά με τα παιδιά με ρόμικη (τσιγγάνικη) καταγωγή. Το τέταρτο πεδίο («ταυτότητα») περιλαμβάνει τους περισσότερους δείκτες (είκοσι επτά), αφού αυτό είναι κυρίως το πεδίο ανίχνευσης των βασικών στερεοτύπων για τον «Τσιγγάνο». Το πέμπτο πεδίο («προοπτικές») έχει επτά δείκτες και επιχειρεί να καταγράψει τις προβλέψεις των γονέων σχετικά με τις μελλοντικές προοπτικές των Τσιγγανοπαίδων. Το έκτο πεδίο («αποδοχή») περιλαμβάνει έντεκα δείκτες και αποτυπώνει τις εμπειρίες των γονέων με Τσιγγάνους και τη στάση τους απέναντι στο ενδεχόμενο ένα μέλος της οικογένειας να δημιουργήσει κάποια στενότερη σχέση με Τσιγγάνο / Τσιγγάνα. Το τελευταίο πεδίο («ένταξη») έχει εννέα δείκτες και ανιχνεύει το πώς αντιλαμβάνονται οι γονείς του δείγματος ενδεχόμενες αρνητικές αντιδράσεις συλλόγων γονέων και κηδεμόνων, όταν τα παιδιά τους φοιτούν στο ίδιο σχολείο με Τσιγγάνους μαθητές.

Οι τάσεις που αποτυπώνονται μέσα από την απλή ανάλυση των απαντήσεων των γονέων σε συγκεκριμένες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου φανερώνουν ότι στην

ελληνική οικογένεια υπάρχει ένα κενό πληροφόρησης σε ό,τι αφορά τους Τσιγγάνους ως κοινωνική κατηγορία, πάνω στο οποίο δομούνται με τη σειρά τους τα στερεότυπα και η προκατάληψη. Αν υποθέσουμε ότι στο σπίτι γίνεται κάποιος διάλογος ανάμεσα στους γονείς και τα παιδιά γύρω από τους Τσιγγάνους (και αυτό είναι πολύ πιο πιθανό, αν τα παιδιά φοιτούν σε σχολείο στο οποίο επίσης φοιτούν και μαθητές με ρόμικη καταγωγή), τότε ο διάλογος αυτός πρέπει να επισκιάζεται από τις δοξασίες των γονέων που αποτυπώνονται στο υλικό αυτής της ενότητας. Είναι προφανές ότι ο στόχος της παρουσίασης του υλικού σε τελευταία ανάλυση είναι παιδαγωγικός: η αποδόμηση των στερεοτύπων και η καταπολέμηση της προκατάληψης μέσω της αναγνώρισής τους στις τοποθετήσεις και τις συμπεριφορές των υποκειμένων.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Βαξεβάνογλου Α.: Έλληνες Τσιγγάνοι. Περιθωριακοί και οικογενειάρχες, Εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2001.

Γκότοβος Α.Ε.: Ρατσισμός. Κοινωνικές, ψυχολογικές και παιδαγωγικές όψεις μιας ιδεολογίας και μιας πρακτικής, ΥΠ.Ε.Π.Θ. / Γ.Γ.Λ.Ε., Αθήνα 1996.

Παπακωνσταντίνου Γ., Βασιλειάδου Μ., Παυλή-Κορρέ Μ.: Οικονομική, πολιτική και πολιτισμική κατάσταση των Τσιγγάνων στην Ελλάδα, Ιωάννινα 2004.

Γκότοβος Α.Ν.: Οι Γύφτοι στη νεοελληνική λογοτεχνία, Ιωάννινα 2004.

Frazer A.: Οι Τσιγγάνοι, Εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 1998.

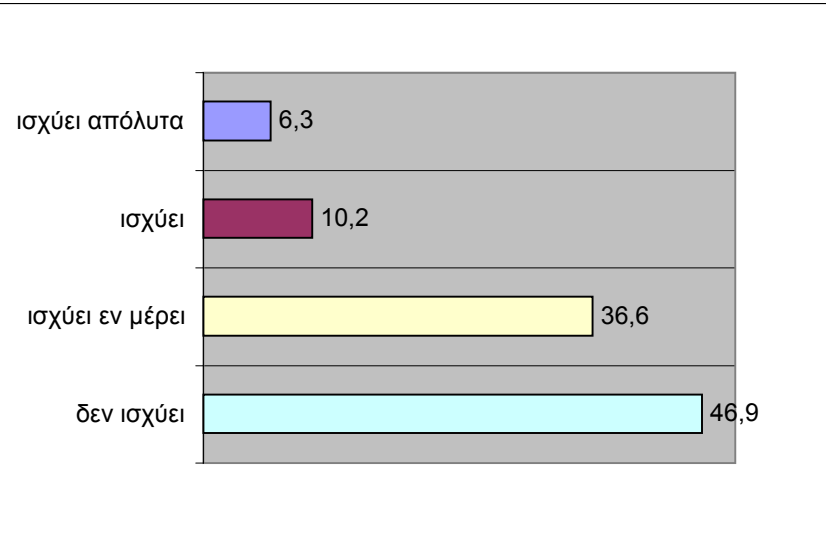
Ζώνιου-Σιδέρη Α., Κορωναίου Α.: Κοινωνικές αξίες και παιδαγωγικές πρακτικές της τσιγγάνικης οικογένειας, Ιωάννινα 2004.

Νόβα-Καλτσούνη Χ.: Δομή και λειτουργία της τσιγγάνικης οικογένειας, Ιωάννινα 2004.

1. Περιθωριακότητα

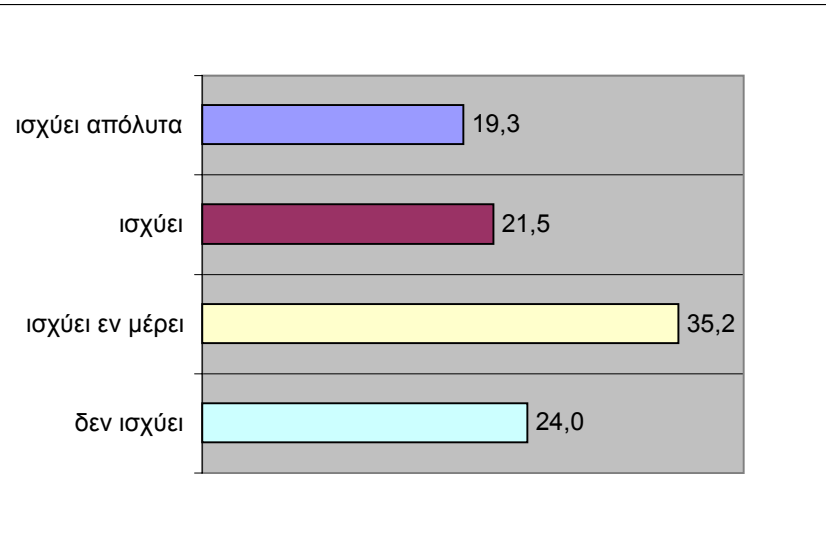
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τις γυναίκες;

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	107	6,3
ισχύει	172	10,2
ισχύει εν μέρει	619	36,6
δεν ισχύει	793	46,9
σύνολο	1691	100,0



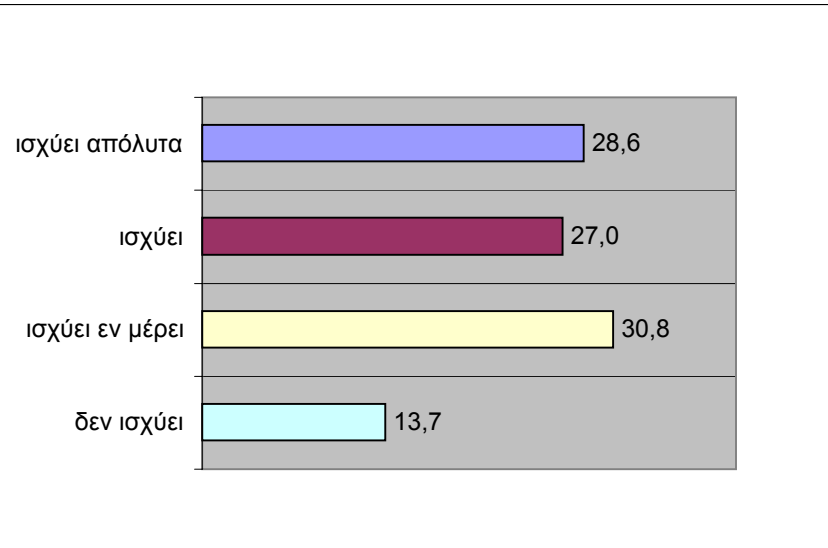
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τους άνεργους πτυχιούχους;

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	326	19,3
ισχύει	363	21,5
ισχύει εν μέρει	595	35,2
δεν ισχύει	406	24,0
σύνολο	1690	100,0



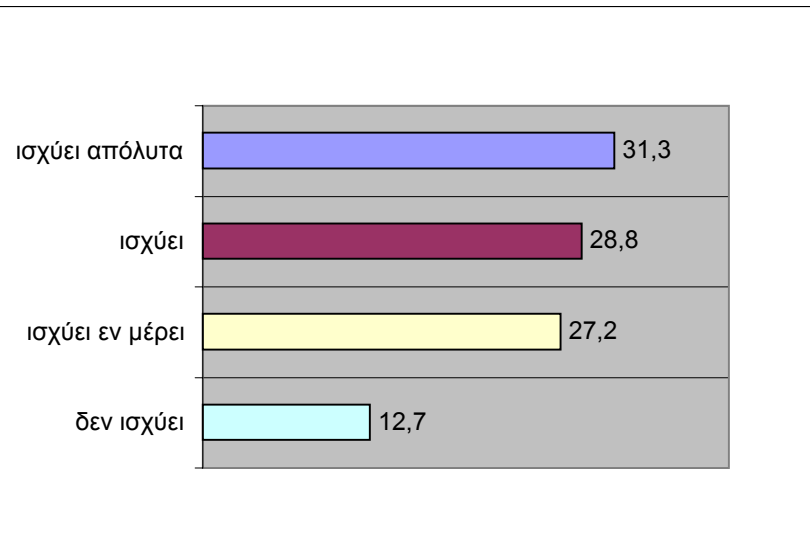
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τους αναλφάβητους νέους;

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	483	28,6
ισχύει	457	27,0
ισχύει εν μέρει	520	30,8
δεν ισχύει	231	13,7
σύνολο	1691	100,0



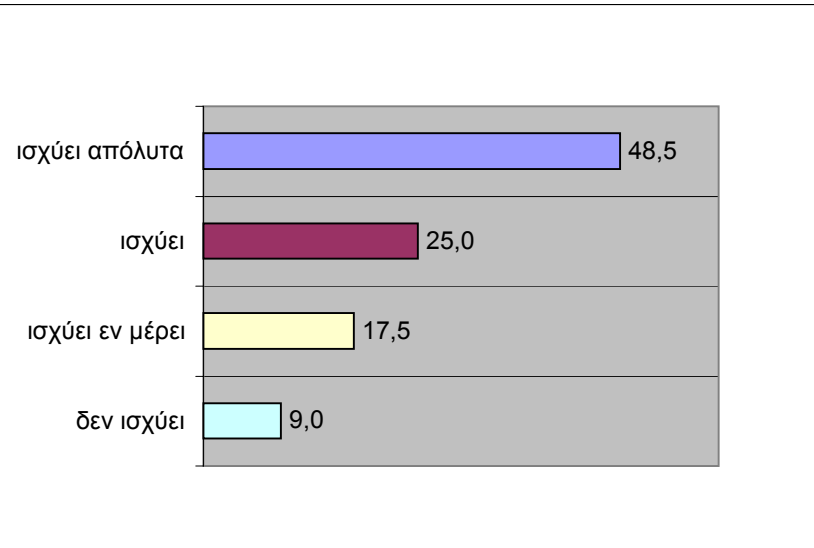
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τα άτομα με σωματική αναπηρία;

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	529	31,3
ισχύει	487	28,8
ισχύει εν μέρει	460	27,2
δεν ισχύει	214	12,7
σύνολο	1690	100,0



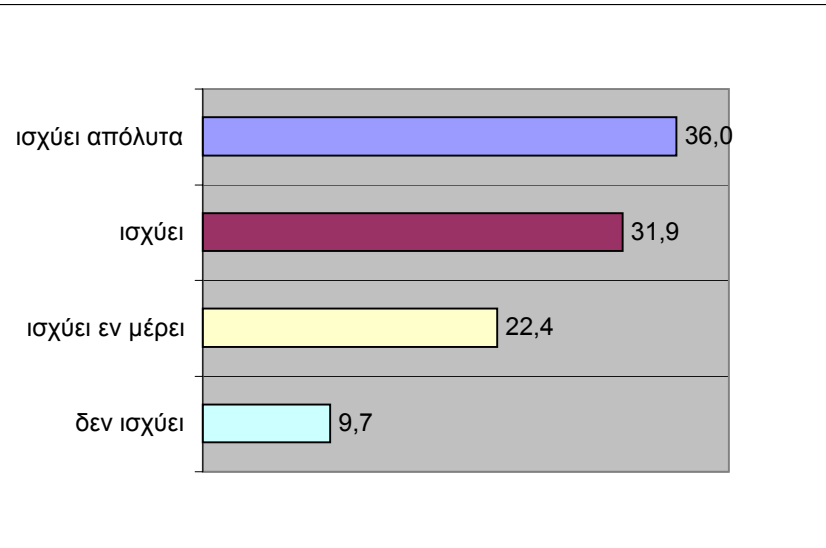
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τα άτομα με νοητική υστέρηση;

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	819	48,5
ισχύει	423	25,0
ισχύει εν μέρει	296	17,5
δεν ισχύει	152	9,0
σύνολο	1690	100,0



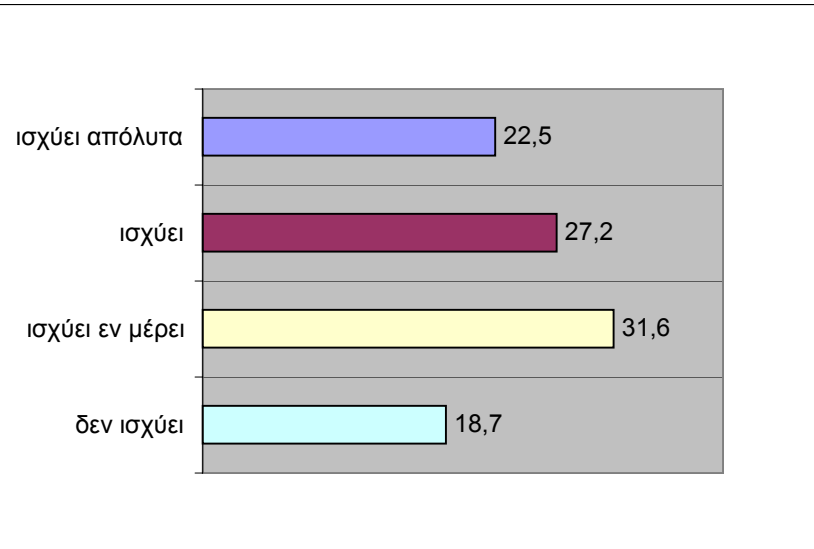
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τους Τσιγγάνους;

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	609	36,0
ισχύει	540	31,9
ισχύει εν μέρει	378	22,4
δεν ισχύει	164	9,7
σύνολο	1691	100,0



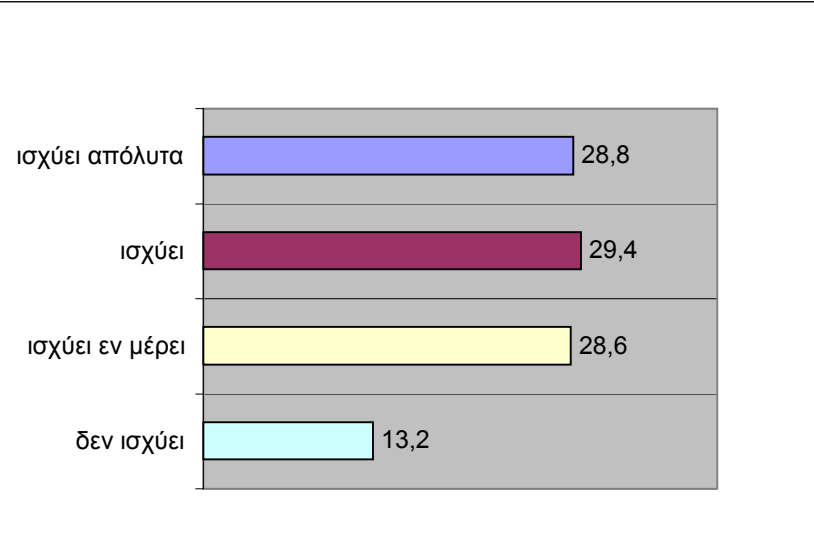
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τους Μουσουλμάνους;

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	379	22,5
ισχύει	459	27,2
ισχύει εν μέρει	533	31,6
δεν ισχύει	316	18,7
σύνολο	1687	100,0



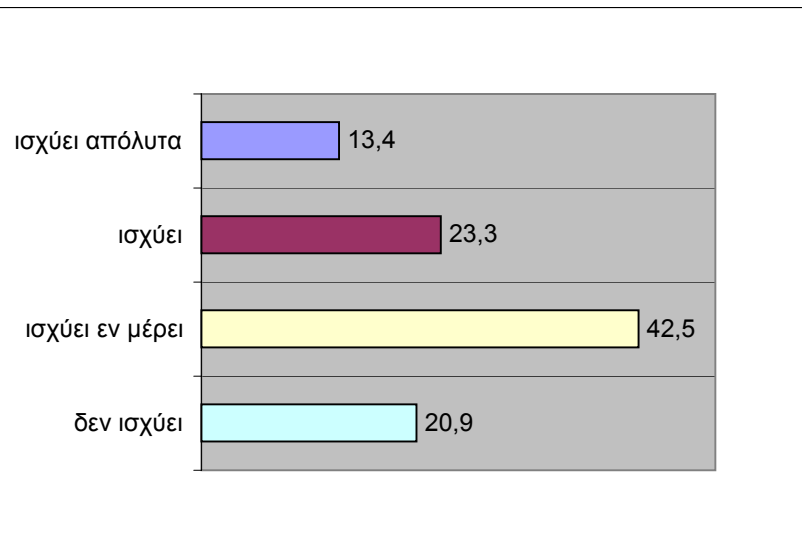
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τους Αλβανούς;

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	486	28,8
ισχύει	497	29,4
ισχύει εν μέρει	483	28,6
δεν ισχύει	223	13,2
σύνολο	1689	100,0



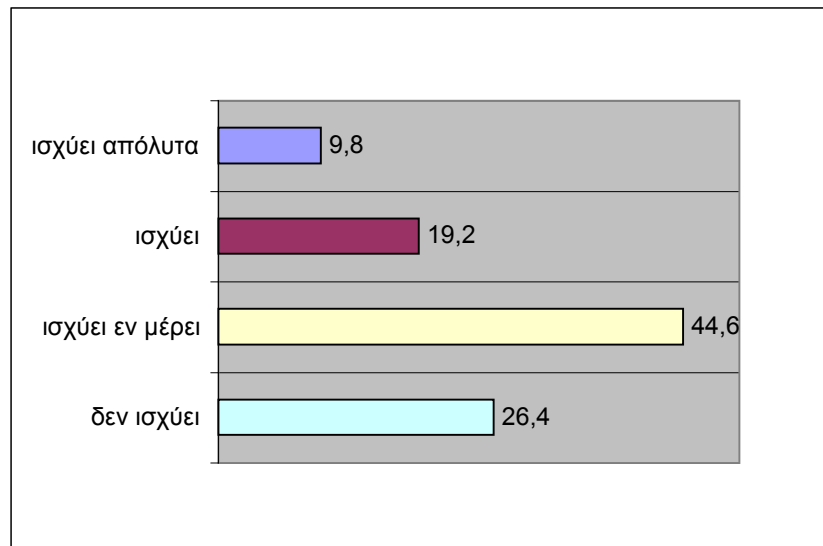
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τους Βορειοηπειρώτες;

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	226	13,4
ισχύει	393	23,3
ισχύει εν μέρει	717	42,5
δεν ισχύει	353	20,9
σύνολο	1689	100,0



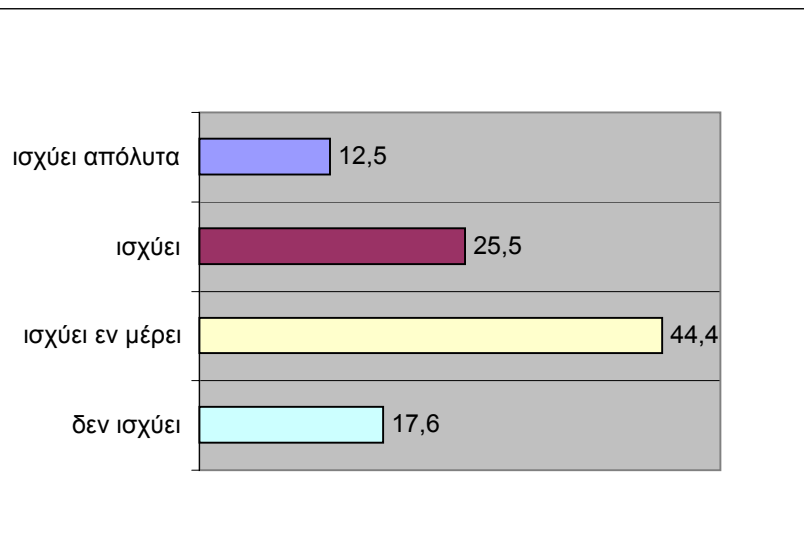
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τους Ελληνοπόντιους (παλινοστούντες από περιοχές της πρώην Σοβιετικής Ένωσης);

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	165	9,8
ισχύει	325	19,2
ισχύει εν μέρει	754	44,6
δεν ισχύει	446	26,4
σύνολο	1690	100,0



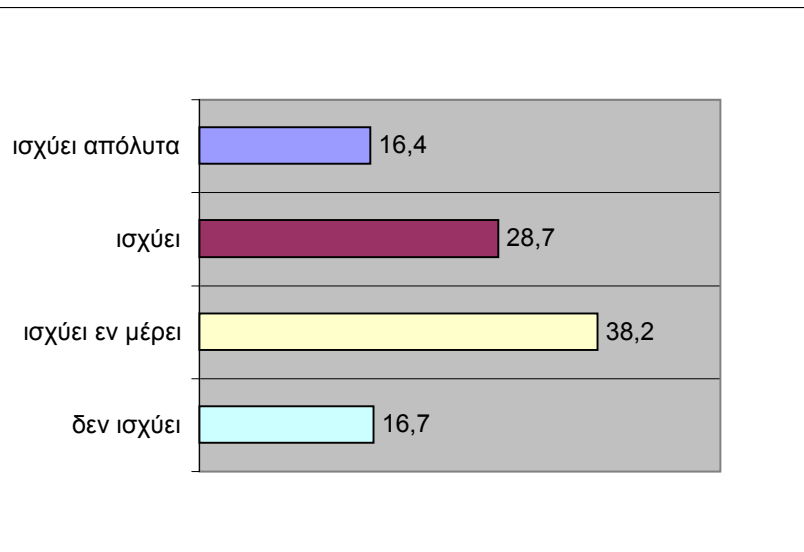
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τους μετανάστες από πρώην σοσιαλιστικές χώρες (π.χ. Πολωνοί, Ρουμάνοι);

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	211	12,5
ισχύει	431	25,5
ισχύει εν μέρει	749	44,4
δεν ισχύει	297	17,6
σύνολο	1688	100,0



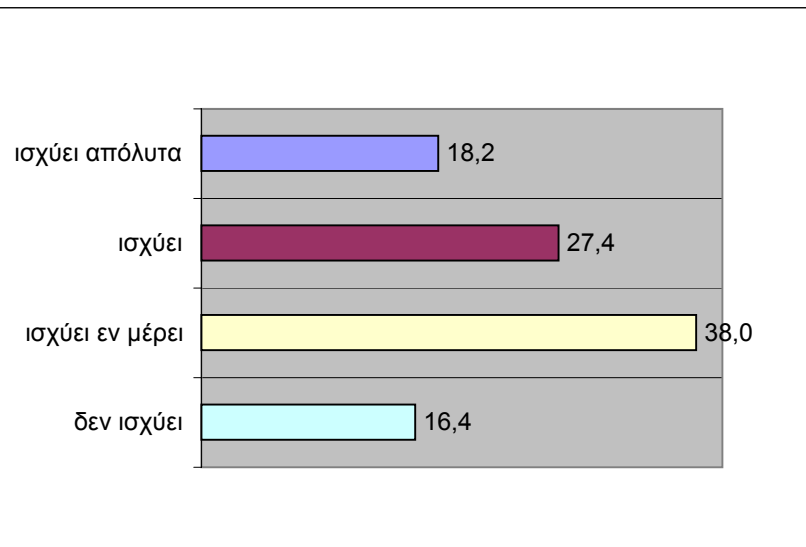
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τους μετανάστες από ασιατικές χώρες;

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	277	16,4
ισχύει	483	28,7
ισχύει εν μέρει	644	38,2
δεν ισχύει	281	16,7
σύνολο	1685	100,0



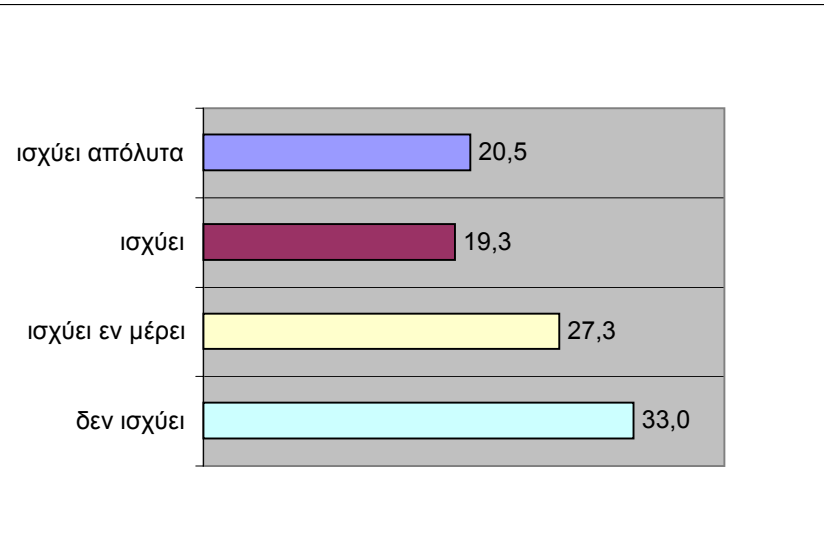
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τους μετανάστες από αφρικανικές χώρες;

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	307	18,2
ισχύει	462	27,4
ισχύει εν μέρει	640	38,0
δεν ισχύει	277	16,4
σύνολο	1686	100,0



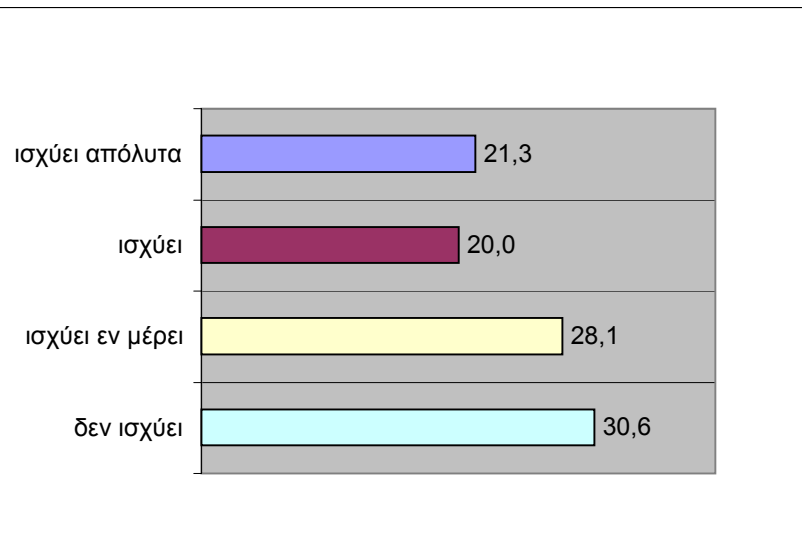
Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τους μάρτυρες του Ιεχωβά;

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	345	20,5
ισχύει	325	19,3
ισχύει εν μέρει	460	27,3
δεν ισχύει	556	33,0
σύνολο	1686	100,0



Ορισμένες ομάδες ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας μας. Κατά πόσο ισχύει αυτό, κατά τη γνώμη σας, για τα μέλη θρησκευτικών αιρέσεων;

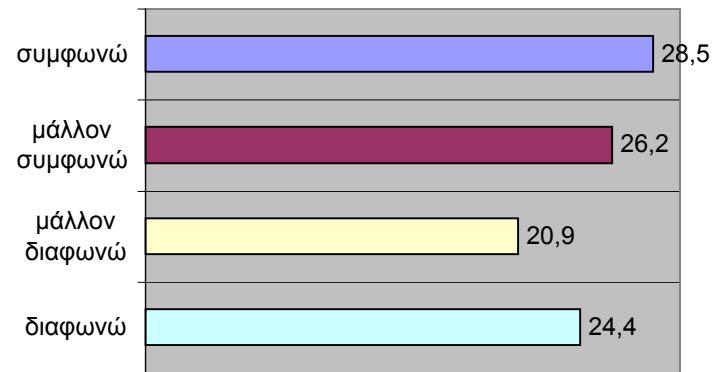
βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	359	21,3
ισχύει	337	20,0
ισχύει εν μέρει	472	28,1
δεν ισχύει	514	30,6
σύνολο	1682	100,0



2. Περιθώριο

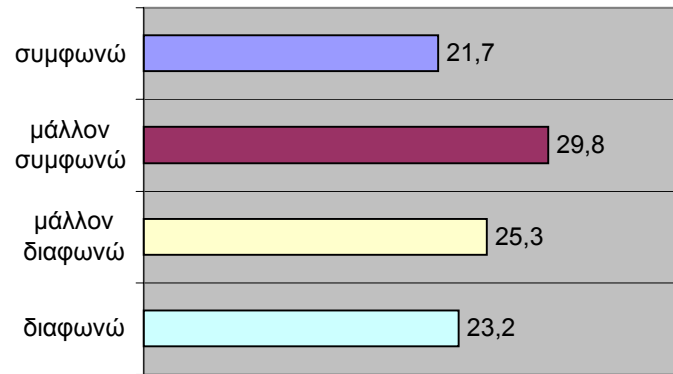
Οι Τσιγγάνοι βρίσκονται στο περιθώριο, επειδή η κοινωνία μας είναι ρατσιστική

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	481	28,5
μάλλον συμφωνώ	441	26,2
μάλλον διαφωνώ	353	20,9
διαφωνώ	411	24,4
σύνολο	1686	100,0



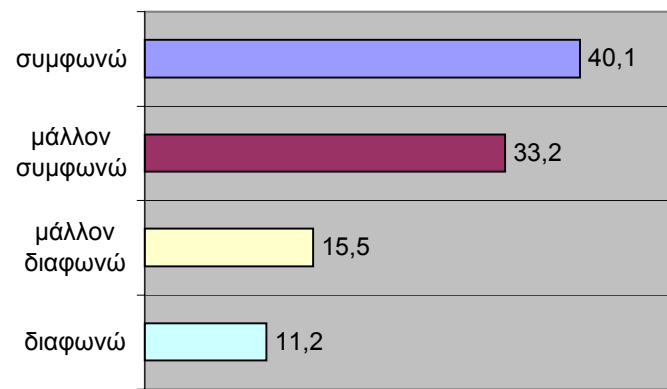
Οι Τσιγγάνοι βρίσκονται στο περιθώριο, επειδή βλέπουν ότι ακόμη και αν προσπαθήσουν να προσαρμοστούν, δεν θα γίνουν αποδεκτοί

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	366	21,7
μάλλον συμφωνώ	502	29,8
μάλλον διαφωνώ	427	25,3
διαφωνώ	391	23,2
σύνολο	1686	100,0



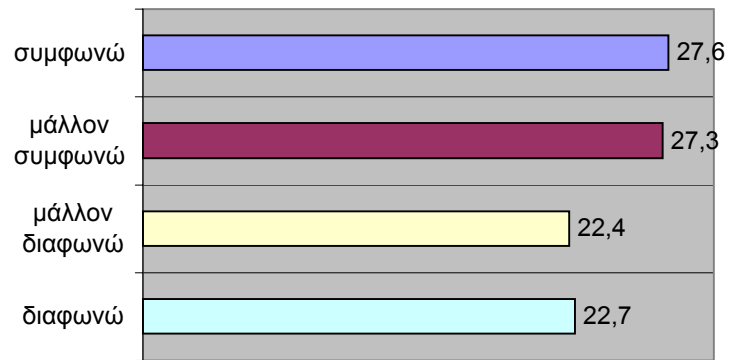
Οι Τσιγγάνοι βρίσκονται στο περιθώριο, επειδή η κουλτούρα τους δίνει έμφαση στην ελευθερία και απεχθάνεται την τάξη και την πειθαρχία

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	675	40,1
μάλλον συμφωνώ	558	33,2
μάλλον διαφωνώ	261	15,5
διαφωνώ	189	11,2
σύνολο	1683	100,0



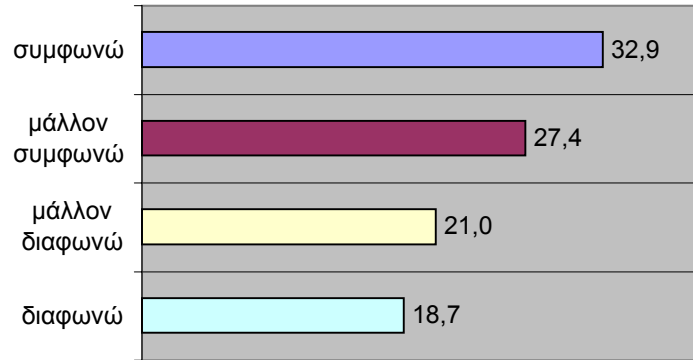
Οι Τσιγγάνοι βρίσκονται στο περιθώριο, επειδή δεν διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα, ώστε να διεκδικήσουν μια καλύτερη θέση στην αγορά εργασίας

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	464	27,6
μάλλον συμφωνώ	460	27,3
μάλλον διαφωνώ	377	22,4
διαφωνώ	381	22,7
σύνολο	1682	100,0



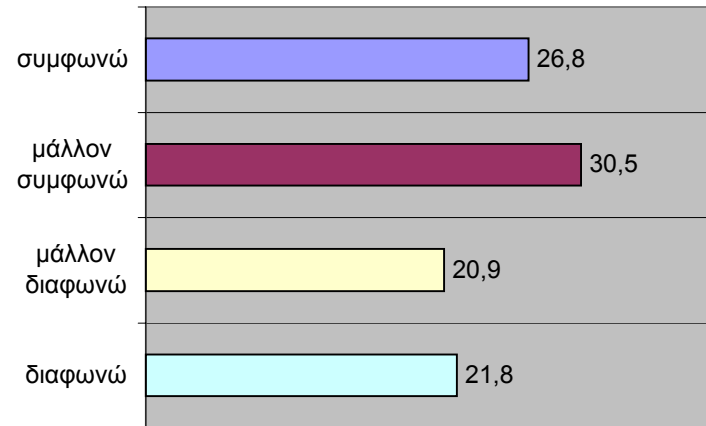
Οι Τσιγγάνοι βρίσκονται στο περιθώριο, γιατί δεν τους αρέσει ο δικός μας τρόπος ζωής

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	554	32,9
μάλλον συμφωνώ	461	27,4
μάλλον διαφωνώ	354	21,0
διαφωνώ	315	18,7
σύνολο	1684	100,0



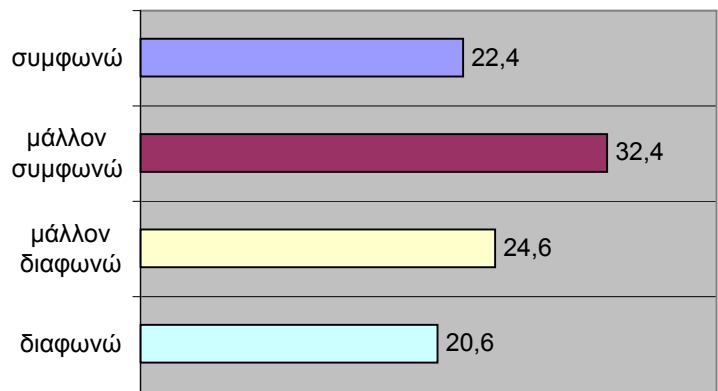
Οι Τσιγγάνοι βρίσκονται στο περιθώριο, γιατί πιστεύουν στην αξία της αλληλεγγύης και της αλληλοϋποστήριξης και θέλουν να είναι μαζί

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	449	26,8
μάλλον συμφωνώ	511	30,5
μάλλον διαφωνώ	351	20,9
διαφωνώ	365	21,8
σύνολο	1676	100,0



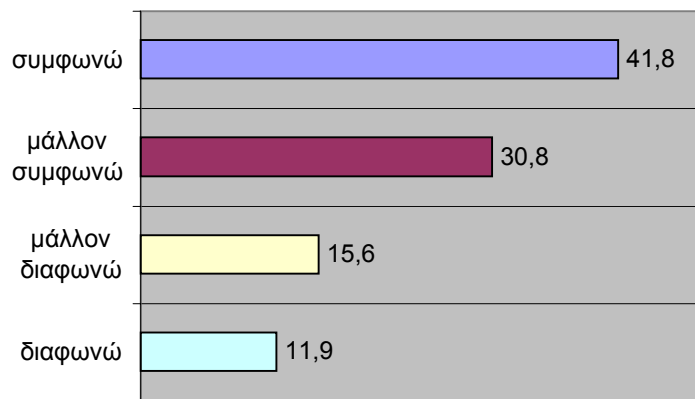
Ορισμένοι Τσιγγάνοι θέλουν την ένταξη στην κοινωνία,
αλλά φοβούνται μήπως οι υπόλοιποι τους θεωρήσουν
προδότες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	376	22,4
μάλλον συμφωνώ	543	32,4
μάλλον διαφωνώ	412	24,6
διαφωνώ	346	20,6
σύνολο	1677	100,0



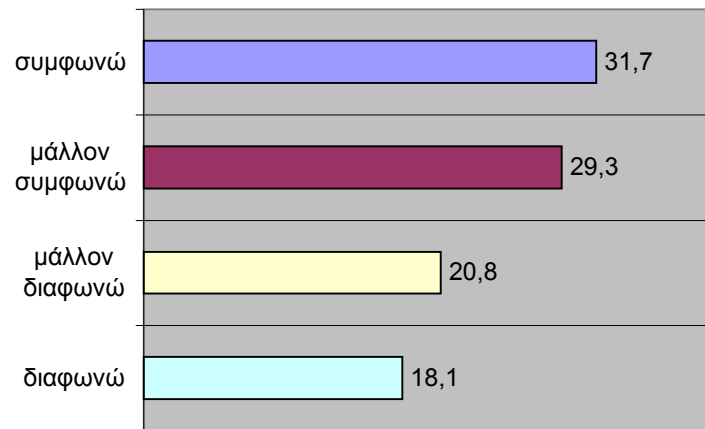
Οι Τσιγγάνοι βρίσκονται στο περιθώριο, επειδή δεν υπάρχει κρατική μέριμνα, ώστε να βοηθηθούν στην κοινωνική ένταξη

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	703	41,8
μάλλον συμφωνώ	518	30,8
μάλλον διαφωνώ	262	15,6
διαφωνώ	200	11,9
σύνολο	1683	100,0



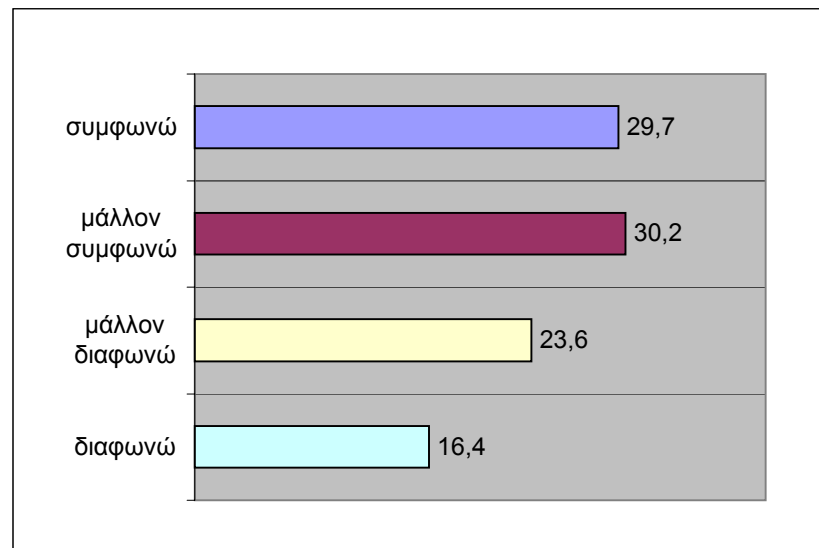
Κατά βάθος όλοι οι Τσιγγάνοι θα ήθελαν να είναι πετυχημένοι στη ζωή τους, όπως κάθε σύγχρονος άνθρωπος. Όμως δεν μπορούν να βγουν από το περιθώριο, γιατί δεν διαθέτουν τους αναγκαίους πόρους

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	534	31,7
μάλλον συμφωνώ	494	29,3
μάλλον διαφωνώ	351	20,8
διαφωνώ	305	18,1
σύνολο	1684	100,0



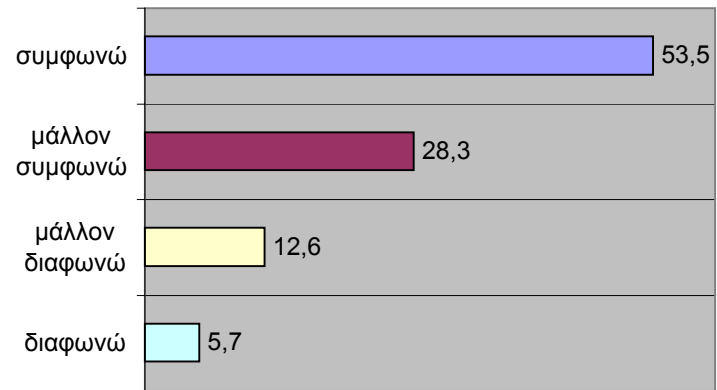
Αν η πολιτεία αποφάσιζε να διαθέσει χρήματα για να χτιστούν κατάλληλες κατοικίες για τους Τσιγγάνους και να διαμορφωθούν σωστά οι χώροι εγκατάστασής τους, εκείνοι θα άλλαζαν τρόπο ζωής και δεν θα ήταν πλέον στο περιθώριο

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	500	29,7
μάλλον συμφωνώ	509	30,2
μάλλον διαφωνώ	398	23,6
διαφωνώ	276	16,4
σύνολο	1683	100,0



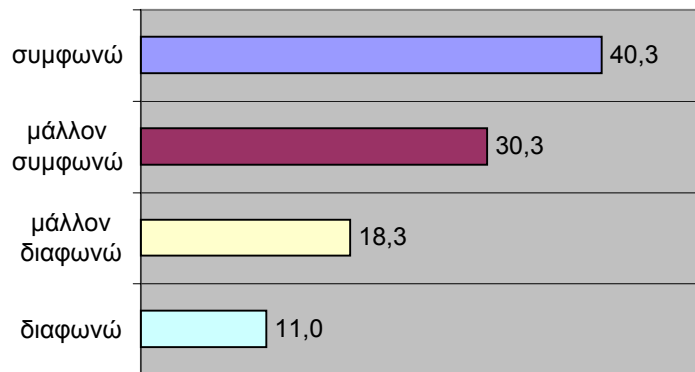
Η απόφαση να βγεις από το περιθώριο σε τελευταία ανάλυση είναι ατομική. Όποιος πραγματικά θέλει να ενταχθεί στην κοινωνία, τελικά βρίσκει τρόπους και τα καταφέρνει

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	898	53,5
μάλλον συμφωνώ	476	28,3
μάλλον διαφωνώ	211	12,6
διαφωνώ	95	5,7
σύνολο	1680	100,0



Οι Τσιγγάνοι έχουν συνηθίσει πλέον σε έναν τρόπο ζωής. Ακόμη και αν η πολιτεία διαθέσει πόρους για να βελτιώσει τις υλικές συνθήκες της ζωής τους, αυτοί θα συνεχίσουν να ζουν σύμφωνα με τις παραδοσιακές τους αξίες

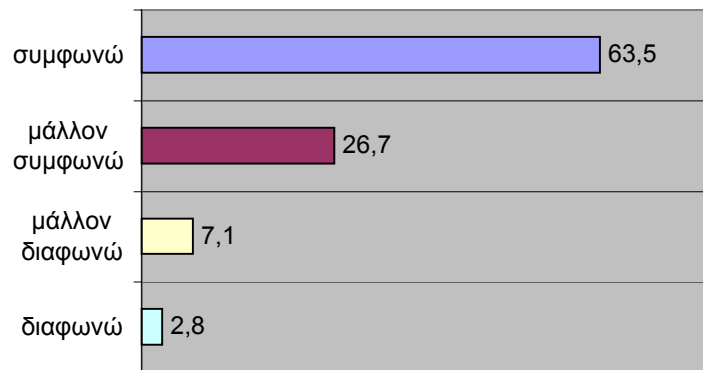
βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	679	40,3
μάλλον συμφωνώ	511	30,3
μάλλον διαφωνώ	308	18,3
διαφωνώ	186	11,0
σύνολο	1684	100,0



3. Εκπαίδευση

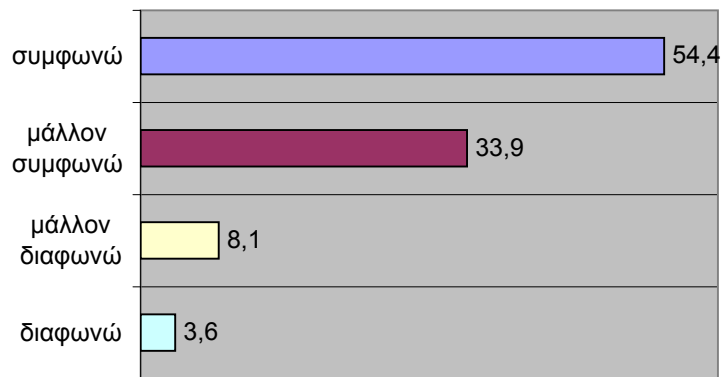
Η καλύτερη λύση για τα παιδιά των Τσιγγάνων είναι να προσαρμοστούν στις αξίες και τους ρυθμούς της υπόλοιπης κοινωνίας, για να μπορέσουν σιγά-σιγά να πετύχουν κοινωνική αναγνώριση

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	1067	63,5
μάλλον συμφωνώ	448	26,7
μάλλον διαφωνώ	119	7,1
διαφωνώ	47	2,8
σύνολο	1681	100,0



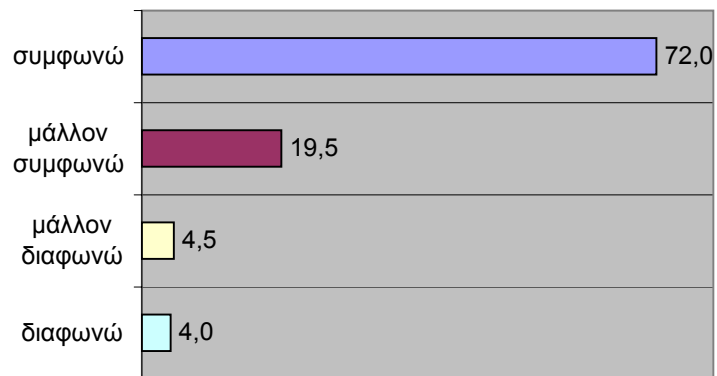
Η καλύτερη λύση για τα παιδιά των Τσιγγάνων είναι να προσανατολιστούν σιγά-σιγά σε άλλα επαγγέλματα, διαφορετικά από αυτά των γονιών τους

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	915	54,4
μάλλον συμφωνώ	570	33,9
μάλλον διαφωνώ	137	8,1
διαφωνώ	61	3,6
σύνολο	1683	100,0



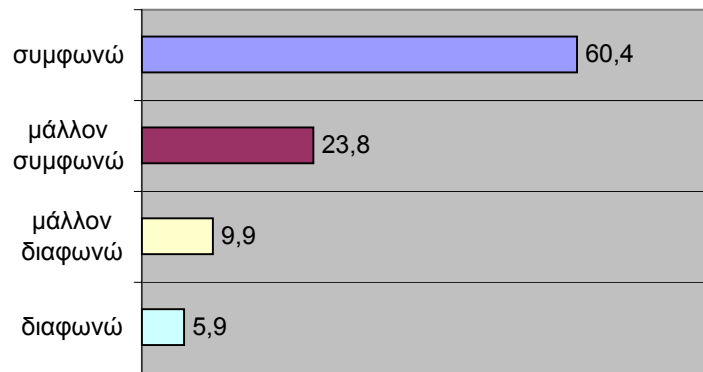
Χωρίς εκπαιδευτικά εφόδια, είναι αδύνατον για τα Τσιγγανόπουλα να μπουν στο στίβο του ανταγωνισμού με τους υπόλοιπους νέους και να προκόψουν

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	1212	72,0
μάλλον συμφωνώ	328	19,5
μάλλον διαφωνώ	76	4,5
διαφωνώ	67	4,0
σύνολο	1683	100,0



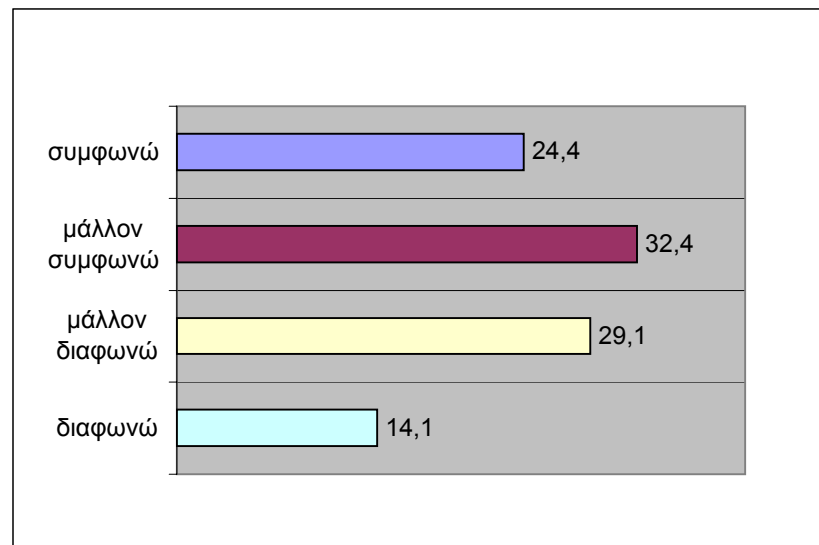
Για τα Τσιγγανόπουλα η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας έχει απόλυτη προτεραιότητα

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	1016	60,4
μάλλον συμφωνώ	400	23,8
μάλλον διαφωνώ	167	9,9
διαφωνώ	100	5,9
σύνολο	1683	100,0



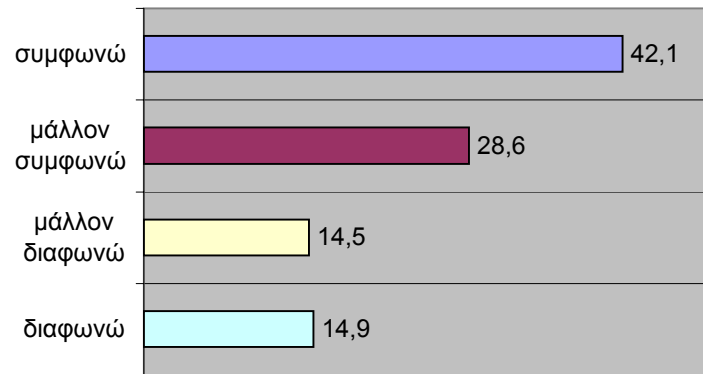
Για τα Τσιγγανόπουλα η εκμάθηση της Romani (γλώσσα των Τσιγγάνων) με τη βοήθεια του επίσημου σχολείου έχει προτεραιότητα απέναντι σε οποιονδήποτε άλλο στόχο, επειδή η διατήρηση της γλώσσας συνδέεται με τη διατήρηση της πολιτισμικής ταυτότητας

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	408	24,4
μάλλον συμφωνώ	542	32,4
μάλλον διαφωνώ	488	29,1
διαφωνώ	237	14,1
σύνολο	1675	100,0



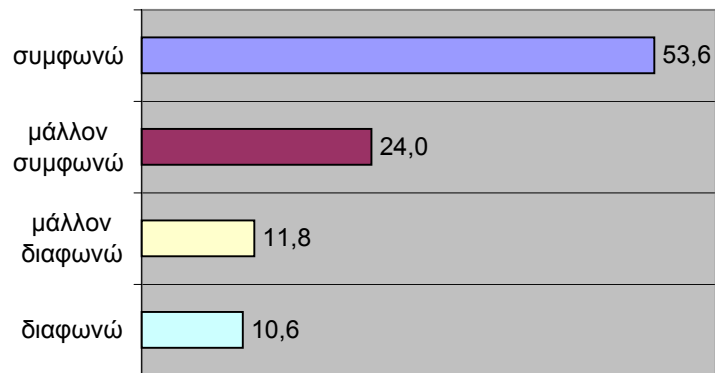
Η καλύτερη λύση για τα Τσιγγανόπουλα θα ήταν ένα δίγλωσσο σχολείο, στο οποίο διδάσκονται ισότιμα η Ελληνική και η Romani

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	708	42,1
μάλλον συμφωνώ	481	28,6
μάλλον διαφωνώ	244	14,5
διαφωνώ	250	14,9
σύνολο	1683	100,0



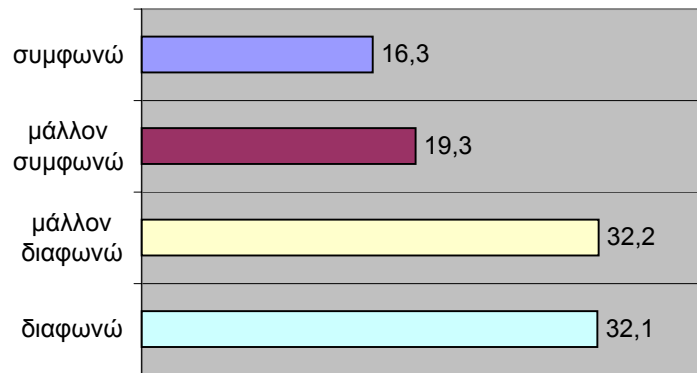
Η ίδρυση και λειτουργία ειδικών σχολείων για τα Τσιγγανόπουλα κοντά σε περιοχές, όπου κατοικούν Τσιγγάνοι, είναι η καλύτερη λύση στο πρόβλημα της εκπαίδευσης των Τσιγγανοπαίδων

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	901	53,6
μάλλον συμφωνώ	403	24,0
μάλλον διαφωνώ	199	11,8
διαφωνώ	179	10,6
σύνολο	1682	100,0



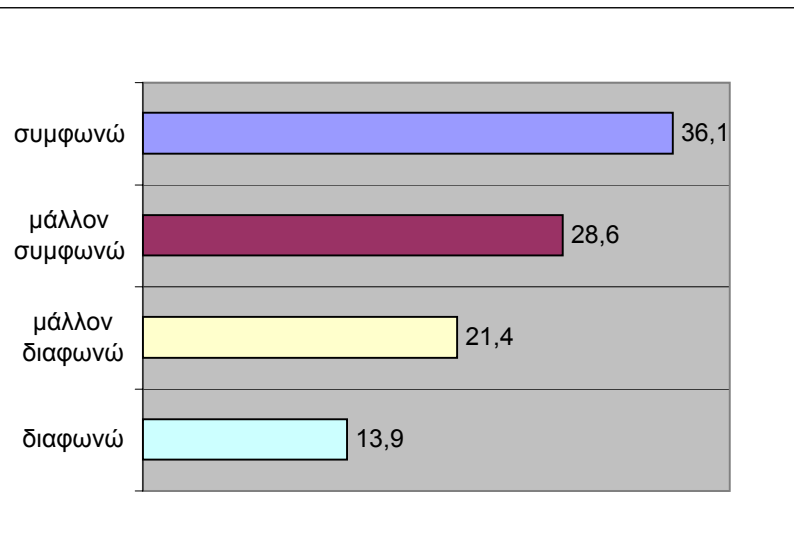
Η ίδρυση και λειτουργία σχολείων με μικτό μαθητικό πληθυσμό προερχόμενο από διάφορες εθνοπολιτισμικές ομάδες (π.χ. Τσιγγανόπαιδες, Αλβανόπουλα, Βορειοηπειρώτες, Ελληνοπόντιοι, Παλινοστούντες κ.α.) είναι η καλύτερη λύση στο πρόβλημα της εκπαίδευσης των Τσιγγανοπαίδων

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	274	16,3
μάλλον συμφωνώ	325	19,3
μάλλον διαφωνώ	542	32,2
διαφωνώ	540	32,1
σύνολο	1681	100,0



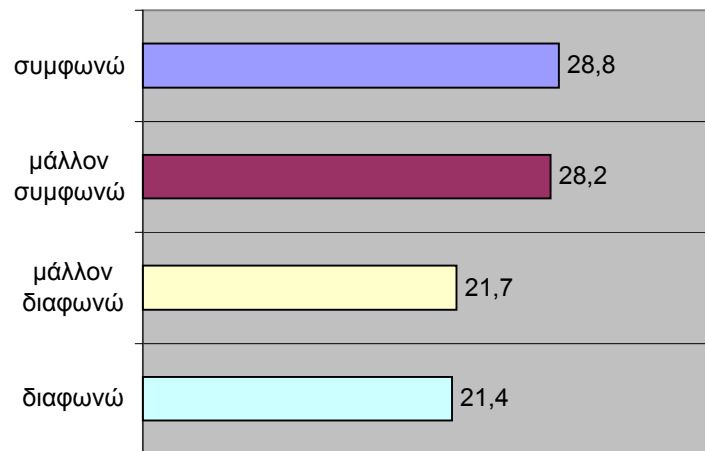
Η ένταξη των Τσιγγανοπαίδων στα κανονικά σχολεία που λειτουργούν κοντά στις περιοχές κατοικίας των Τσιγγάνων είναι η καλύτερη λύση στο πρόβλημα της εκπαίδευσης των Τσιγγανοπαίδων

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	607	36,1
μάλλον συμφωνώ	480	28,6
μάλλον διαφωνώ	359	21,4
διαφωνώ	234	13,9
σύνολο	1680	100,0



Σε πολλές περιπτώσεις η καλύτερη λύση στο πρόβλημα της εκπαίδευσης των Τσιγγανοπαίδων είναι η μετακίνηση εκπαιδευτικών στους οικισμούς ή τους καταυλισμούς και η επιτόπια διδασκαλία με τη βοήθεια κατάλληλου διδακτικού υλικού

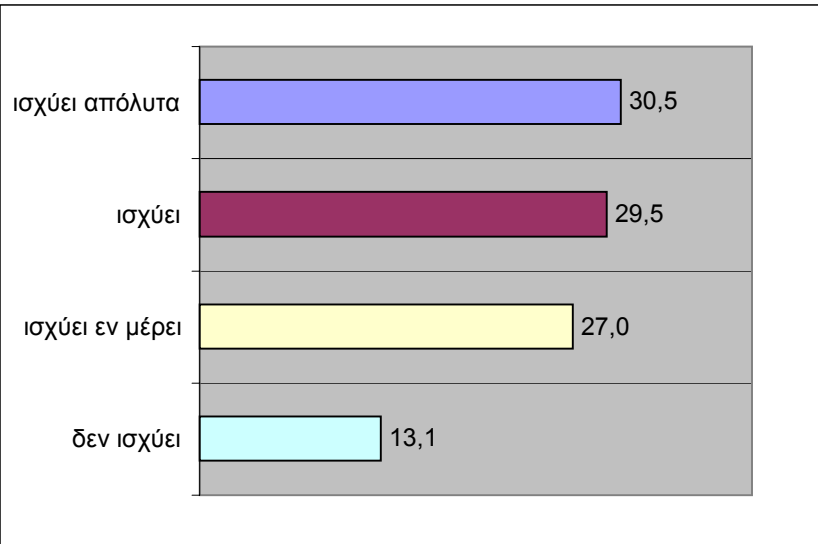
βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	484	28,8
μάλλον συμφωνώ	473	28,2
μάλλον διαφωνώ	364	21,7
διαφωνώ	359	21,4
σύνολο	1680	100,0



4. Ταυτότητα

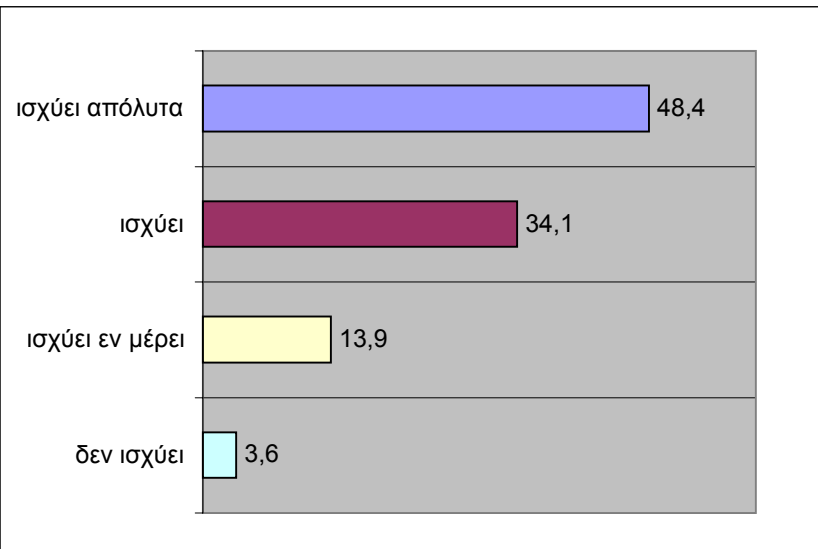
Οι Τσιγγάνοι έχουν διαφορετικές αξίες σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	509	30,5
ισχύει	492	29,5
ισχύει εν μέρει	450	27,0
δεν ισχύει	218	13,1
σύνολο	1669	100,0



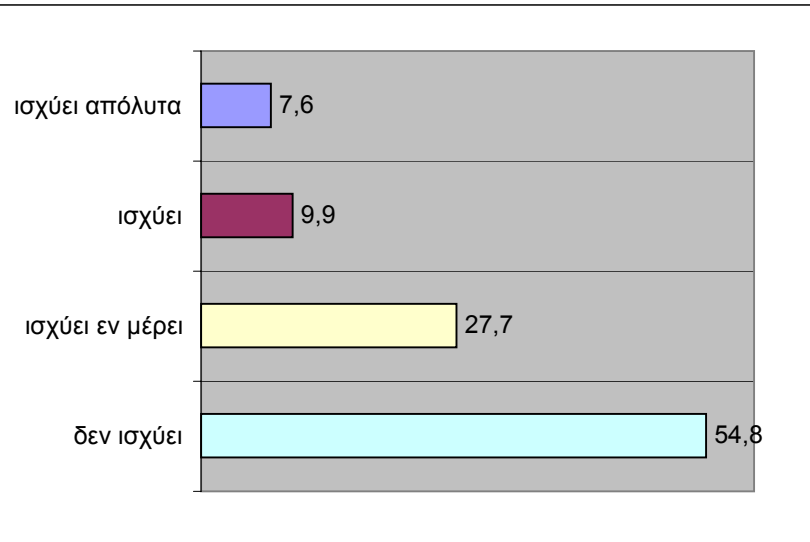
Οι Τσιγγάνοι έχουν διαφορετική νοοτροπία σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	814	48,4
ισχύει	574	34,1
ισχύει εν μέρει	234	13,9
δεν ισχύει	60	3,6
σύνολο	1682	100,0



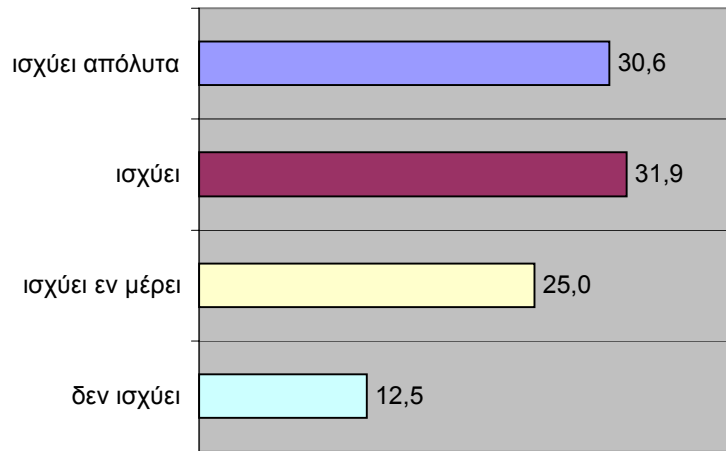
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο εργατικοί σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	127	7,6
ισχύει	167	9,9
ισχύει εν μέρει	466	27,7
δεν ισχύει	922	54,8
σύνολο	1682	100,0



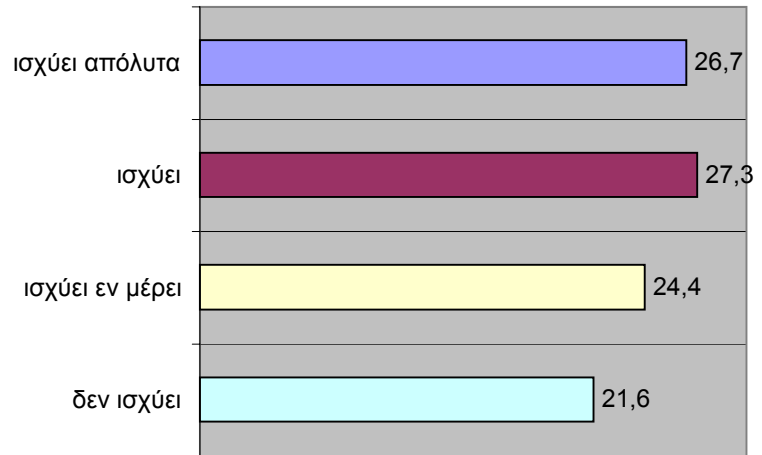
Οι Τσιγγάνοι έχουν διαφορετικό χαρακτήρα σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	514	30,6
ισχύει	536	31,9
ισχύει εν μέρει	421	25,0
δεν ισχύει	211	12,5
σύνολο	1682	100,0



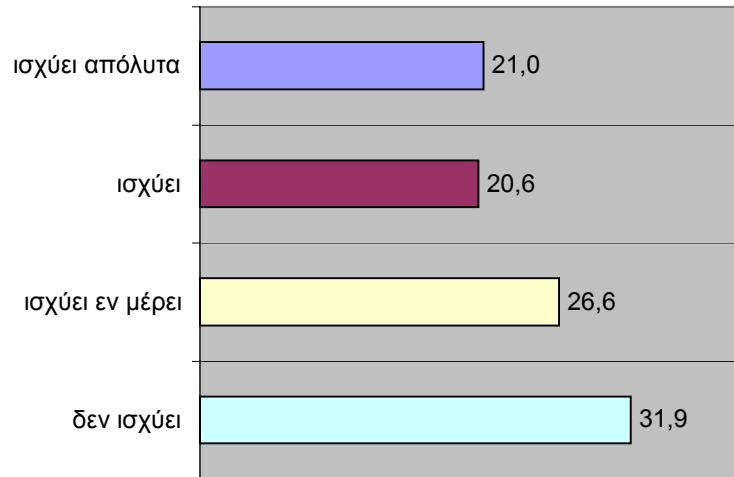
Οι Τσιγγάνοι έχουν διαφορετική μουσική σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	449	26,7
ισχύει	458	27,3
ισχύει εν μέρει	409	24,4
δεν ισχύει	363	21,6
σύνολο	1679	100,0



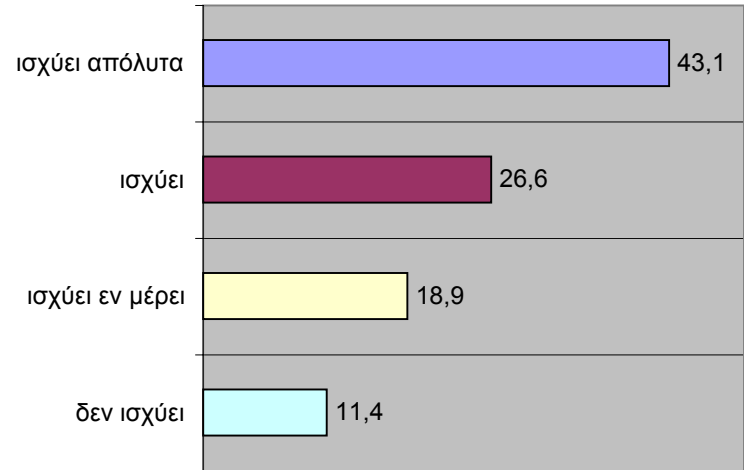
Οι Τσιγγάνοι έχουν διαφορετική κουζίνα σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	349	21,0
ισχύει	342	20,6
ισχύει εν μέρει	442	26,6
δεν ισχύει	531	31,9
σύνολο	1664	100,0



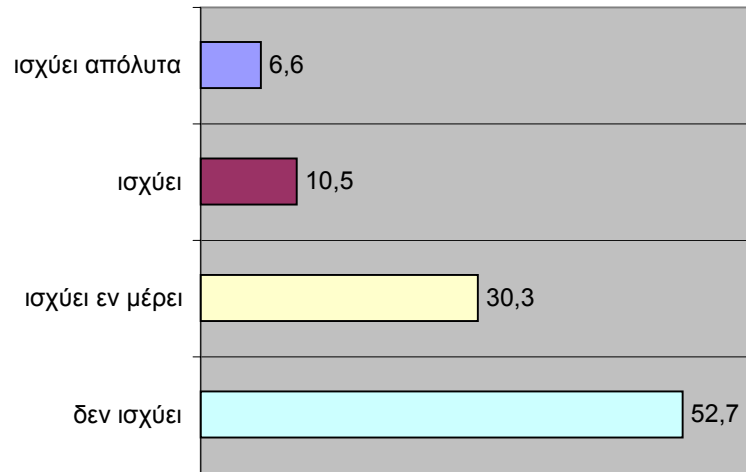
Οι Τσιγγάνοι έχουν διαφορετική ενδυμασία σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	725	43,1
ισχύει	447	26,6
ισχύει εν μέρει	318	18,9
δεν ισχύει	191	11,4
σύνολο	1681	100,0



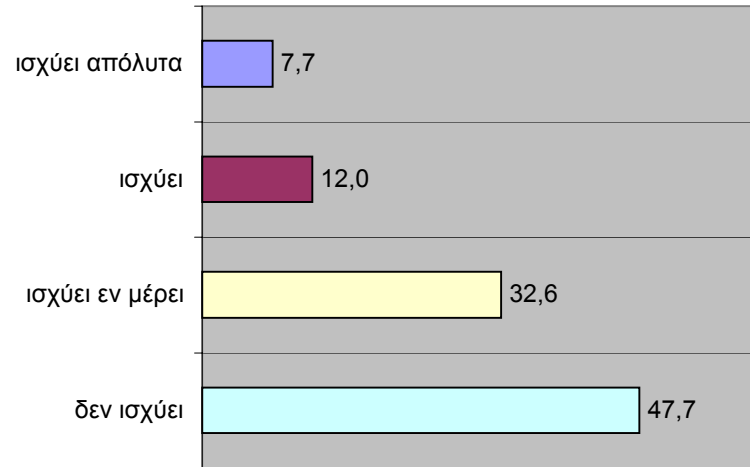
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο φιλότιμοι σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	110	6,6
ισχύει	175	10,5
ισχύει εν μέρει	505	30,3
δεν ισχύει	879	52,7
σύνολο	1669	100,0



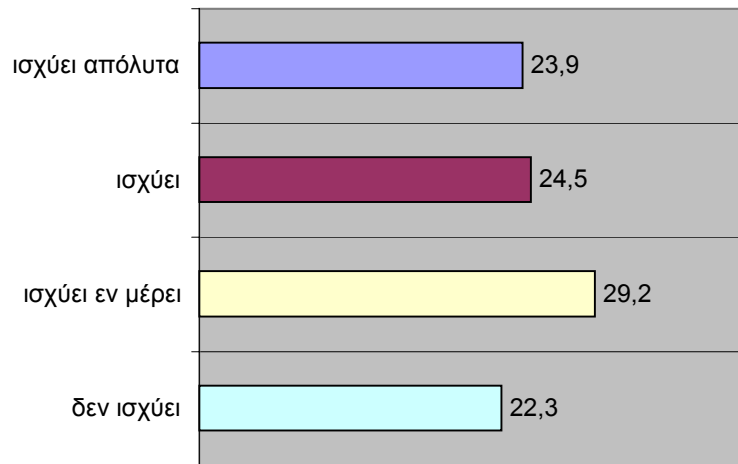
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο φιλόξενοι σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	128	7,7
ισχύει	200	12,0
ισχύει εν μέρει	543	32,6
δεν ισχύει	793	47,7
σύνολο	1664	100,0



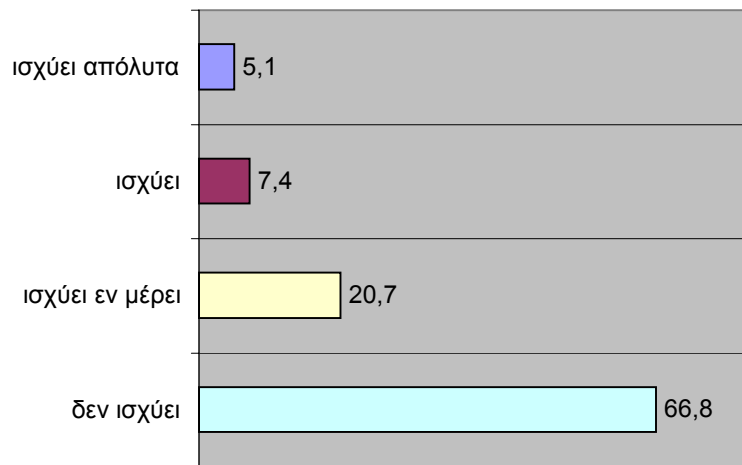
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο επιθετικοί σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	401	23,9
ισχύει	411	24,5
ισχύει εν μέρει	490	29,2
δεν ισχύει	374	22,3
σύνολο	1676	100,0



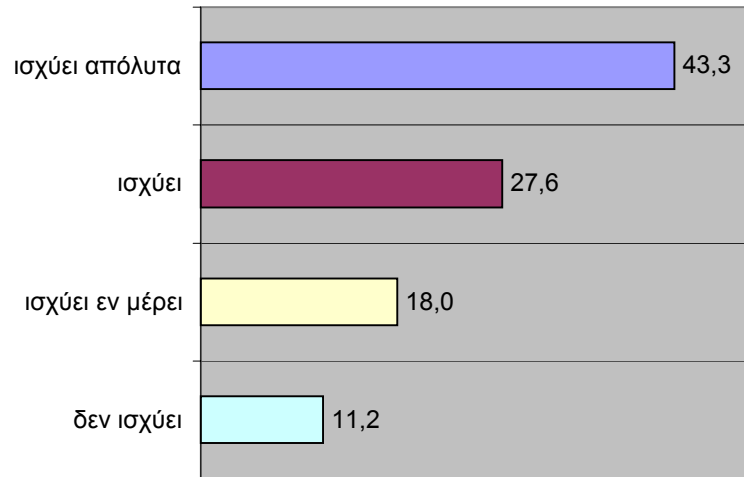
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο νομοταγείς σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	86	5,1
ισχύει	123	7,4
ισχύει εν μέρει	346	20,7
δεν ισχύει	1117	66,8
σύνολο	1672	100,0



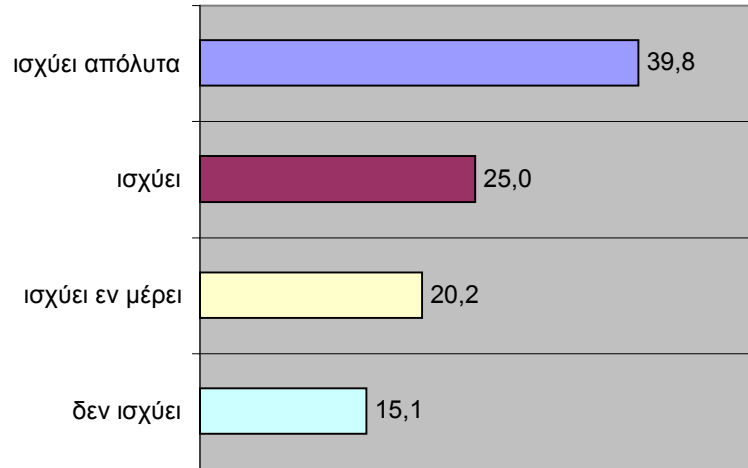
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο ελεύθεροι σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	725	43,3
ισχύει	462	27,6
ισχύει εν μέρει	301	18,0
δεν ισχύει	188	11,2
σύνολο	1676	100,0



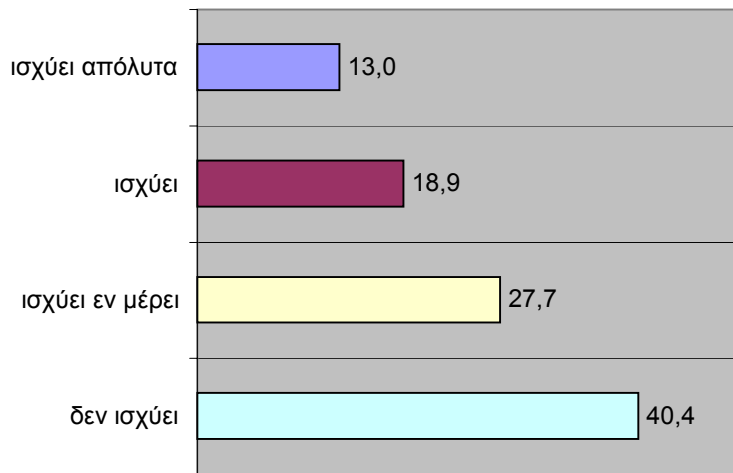
Οι Τσιγγάνοι έχουν διαφορετική εξωτερική εμφάνιση σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	668	39,8
ισχύει	420	25,0
ισχύει εν μέρει	339	20,2
δεν ισχύει	253	15,1
σύνολο	1680	100,0



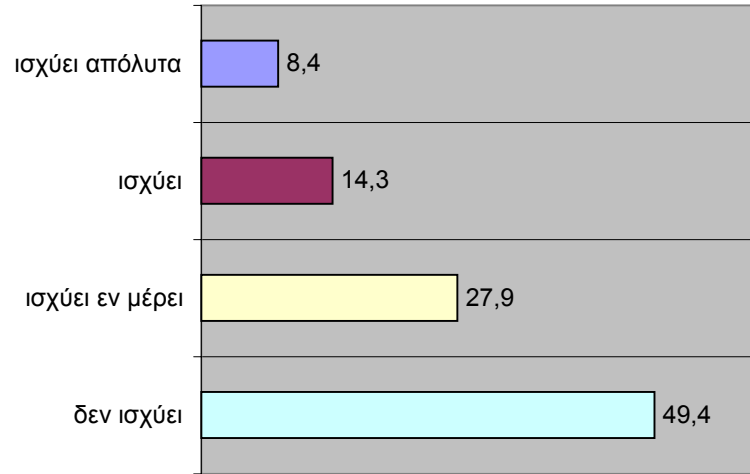
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο περήφανοι σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	217	13,0
ισχύει	315	18,9
ισχύει εν μέρει	462	27,7
δεν ισχύει	675	40,4
σύνολο	1669	100,0



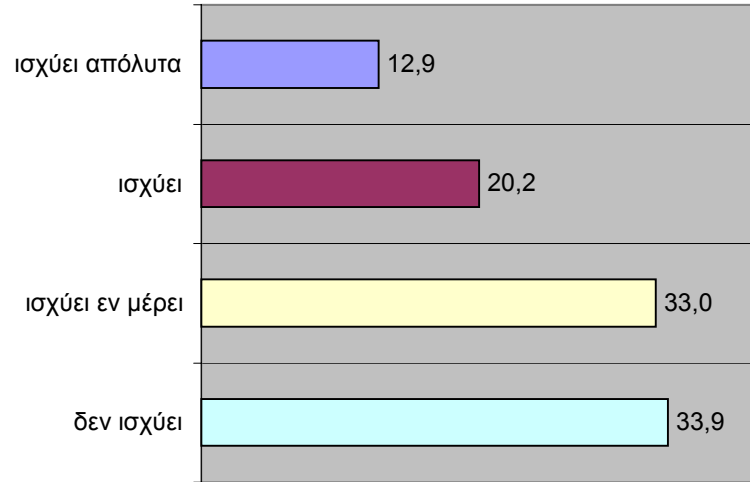
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο συντηρητικοί σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	140	8,4
ισχύει	238	14,3
ισχύει εν μέρει	463	27,9
δεν ισχύει	821	49,4
σύνολο	1662	100,0



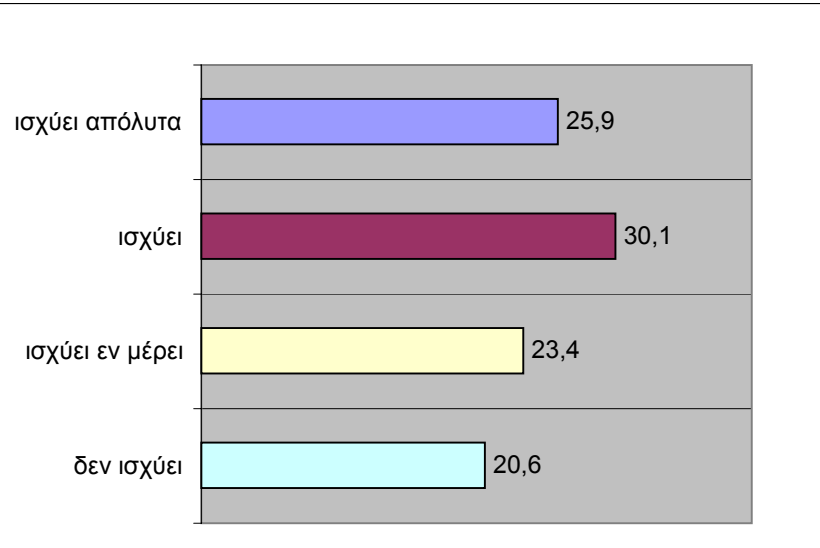
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο ευτυχισμένοι σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	214	12,9
ισχύει	335	20,2
ισχύει εν μέρει	548	33,0
δεν ισχύει	562	33,9
σύνολο	1659	100,0



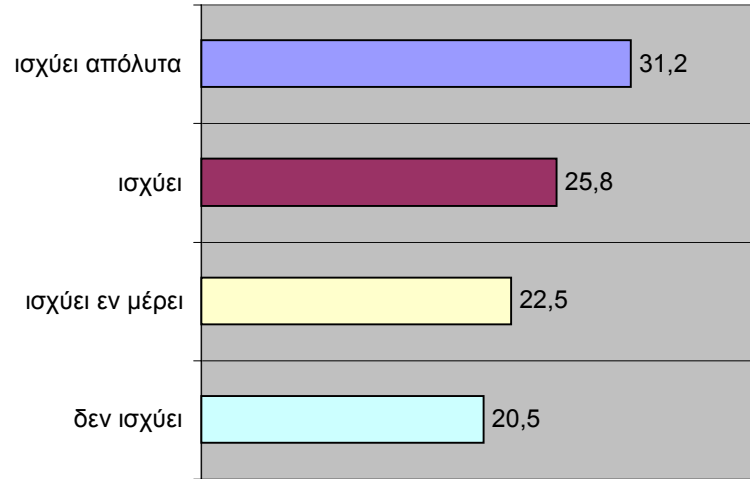
Οι Τσιγγάνοι έχουν πιο πολύ χρόνο σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	433	25,9
ισχύει	503	30,1
ισχύει εν μέρει	391	23,4
δεν ισχύει	344	20,6
σύνολο	1671	100,0



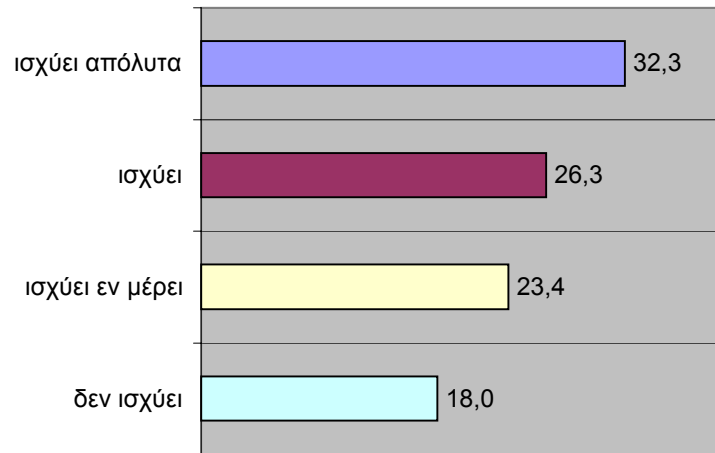
Οι Τσιγγάνοι έχουν λιγότερες έγνοιες στη ζωή τους σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	524	31,2
ισχύει	432	25,8
ισχύει εν μέρει	377	22,5
δεν ισχύει	344	20,5
σύνολο	1677	100,0



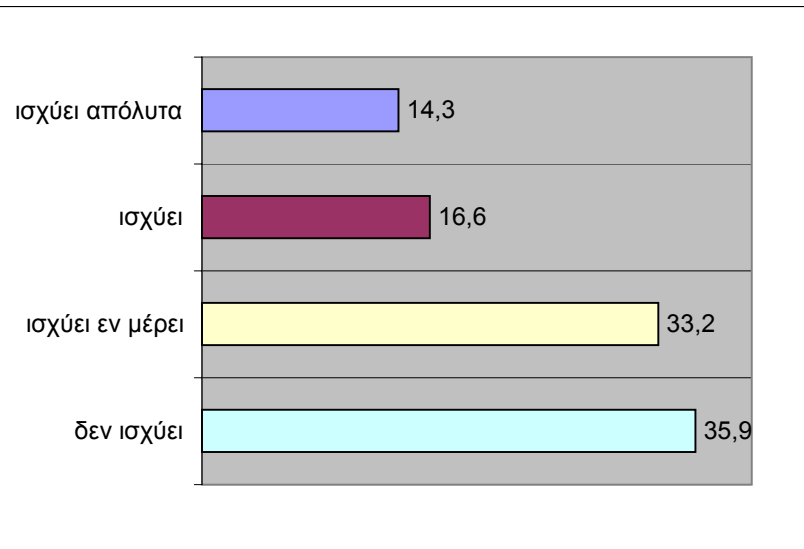
Οι Τσιγγάνοι έχουν λιγότερο άγχος σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	542	32,3
ισχύει	440	26,3
ισχύει εν μέρει	393	23,4
δεν ισχύει	301	18,0
σύνολο	1676	100,0



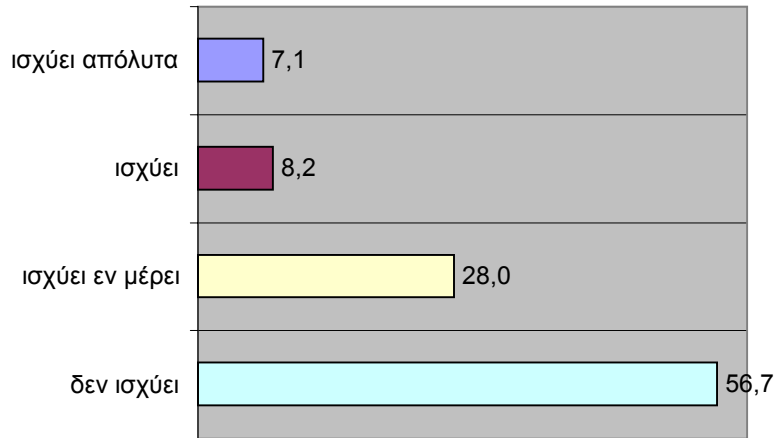
Οι Τσιγγάνοι έχουν λιγότερα χρήματα σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	239	14,3
ισχύει	278	16,6
ισχύει εν μέρει	556	33,2
δεν ισχύει	600	35,9
σύνολο	1673	100,0



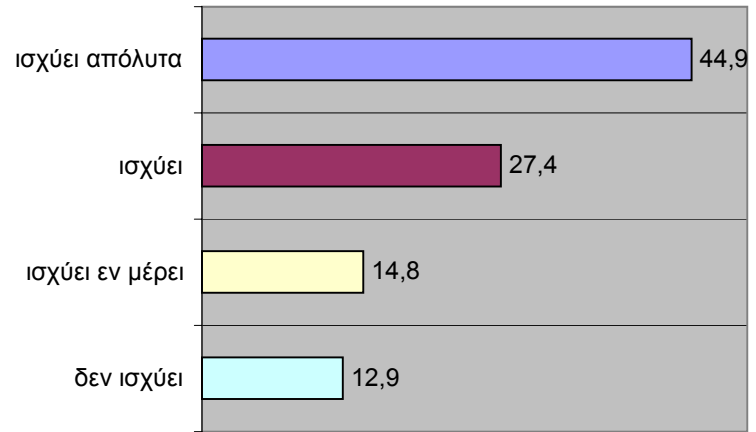
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο θρησκευόμενα άτομα σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	118	7,1
ισχύει	136	8,2
ισχύει εν μέρει	467	28,0
δεν ισχύει	945	56,7
σύνολο	1666	100,0



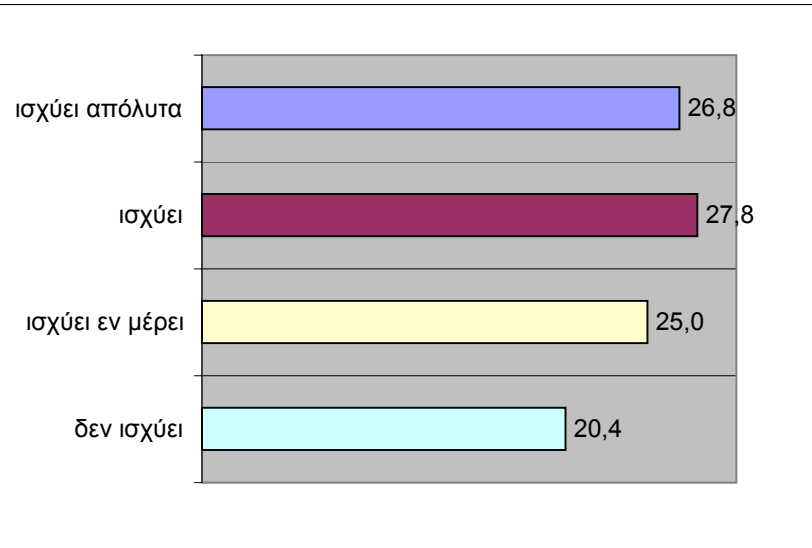
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο σκληραγωγημένοι σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	752	44,9
ισχύει	460	27,4
ισχύει εν μέρει	248	14,8
δεν ισχύει	216	12,9
σύνολο	1676	100,0



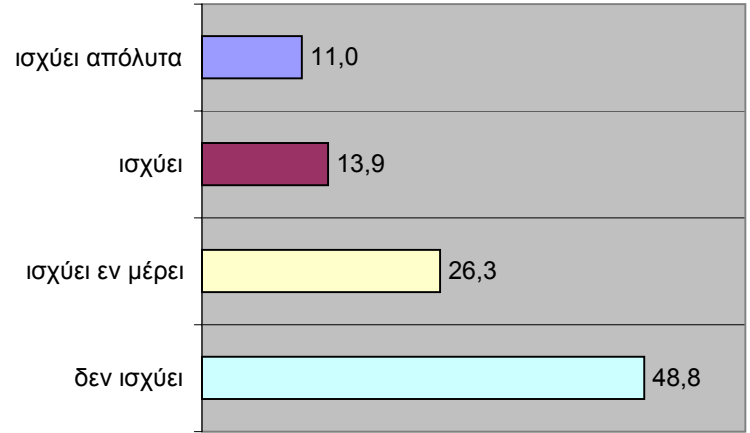
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο τολμηροί σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	448	26,8
ισχύει	465	27,8
ισχύει εν μέρει	419	25,0
δεν ισχύει	341	20,4
σύνολο	1673	100,0



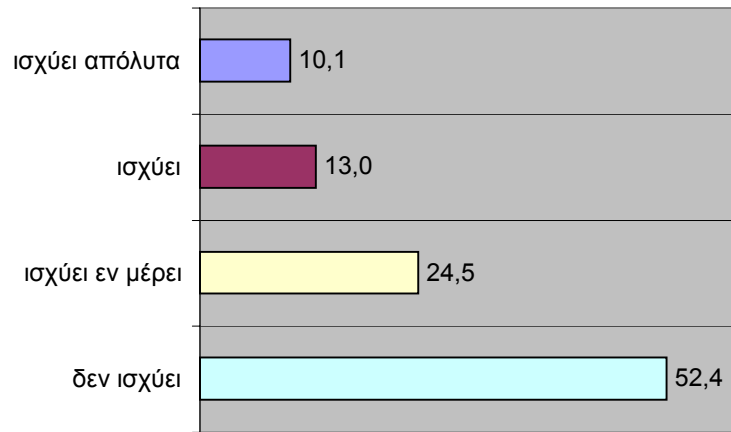
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο ευθείς στις συναλλαγές με τους άλλους σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	184	11,0
ισχύει	231	13,9
ισχύει εν μέρει	438	26,3
δεν ισχύει	814	48,8
σύνολο	1667	100,0



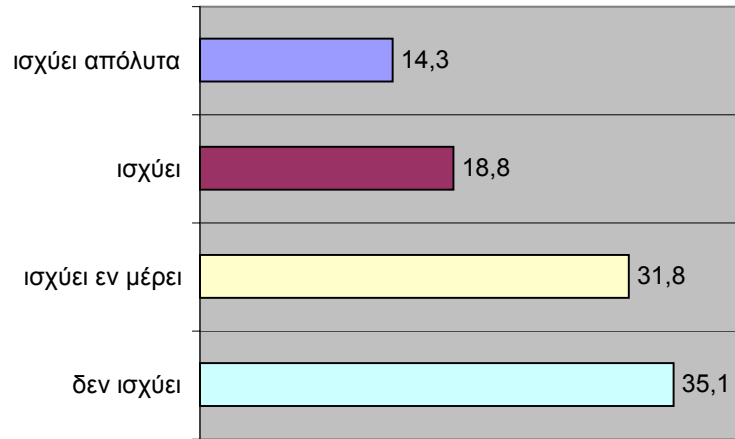
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο εξαρτημένοι από τη βοήθεια του κράτους σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	167	10,1
ισχύει	215	13,0
ισχύει εν μέρει	405	24,5
δεν ισχύει	868	52,4
σύνολο	1655	100,0



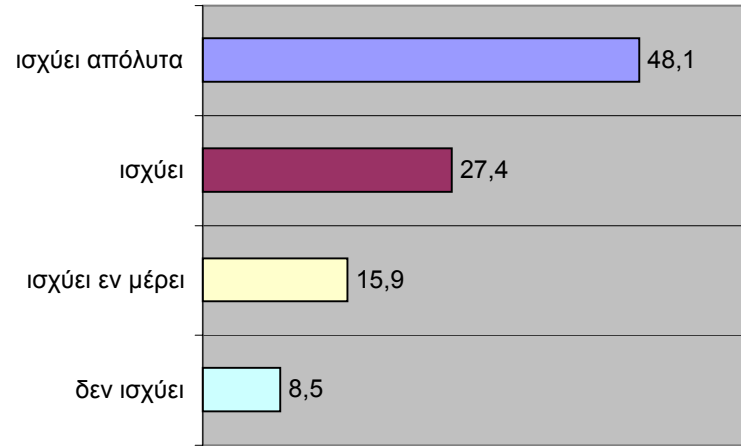
Οι Τσιγγάνοι είναι πιο ατομιστές σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	236	14,3
ισχύει	309	18,8
ισχύει εν μέρει	523	31,8
δεν ισχύει	578	35,1
σύνολο	1646	100,0



Οι Τσιγγάνοι δείχνουν μεγαλύτερη αλληλεγγύη μεταξύ τους σε σύγκριση με τους υπόλοιπους Έλληνες

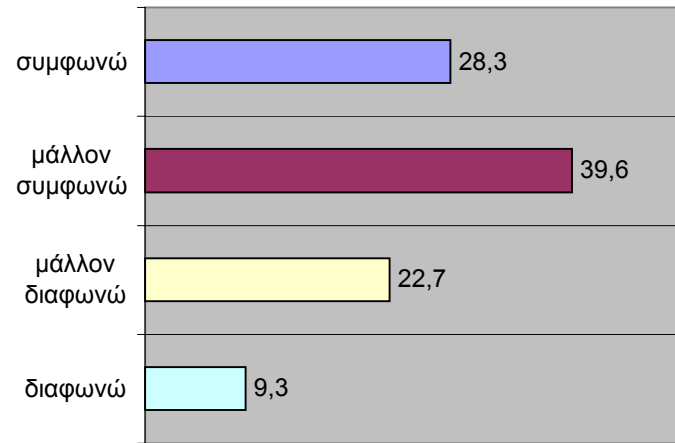
βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
ισχύει απόλυτα	799	48,1
ισχύει	456	27,4
ισχύει εν μέρει	265	15,9
δεν ισχύει	142	8,5
σύνολο	1662	100,0



5. Προοπτικές

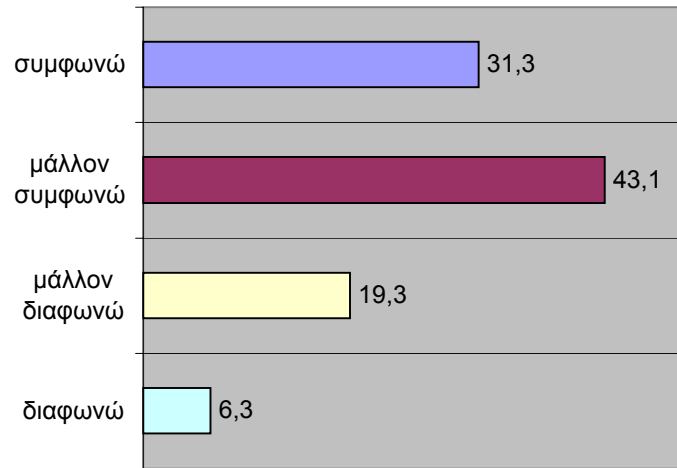
Μέσα στα επόμενα 20 χρόνια η κατάσταση των Τσιγγάνων δεν πρόκειται να αλλάξει και βασικά θα παραμείνει η ίδια

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	473	28,3
μάλλον συμφωνώ	661	39,6
μάλλον διαφωνώ	379	22,7
διαφωνώ	156	9,3
σύνολο	1669	100,0



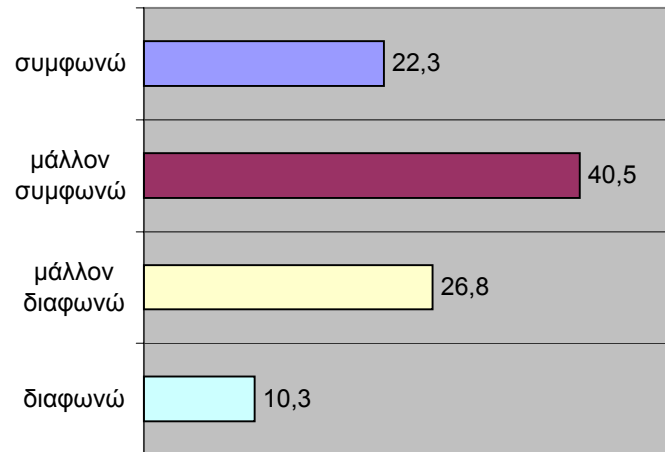
Τα Τσιγγανόπουλα που έχουν ηλικία πάνω από 10 θα έχουν κατά βάση την τύχη των γονέων τους

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	521	31,3
μάλλον συμφωνώ	718	43,1
μάλλον διαφωνώ	322	19,3
διαφωνώ	105	6,3
σύνολο	1666	100,0



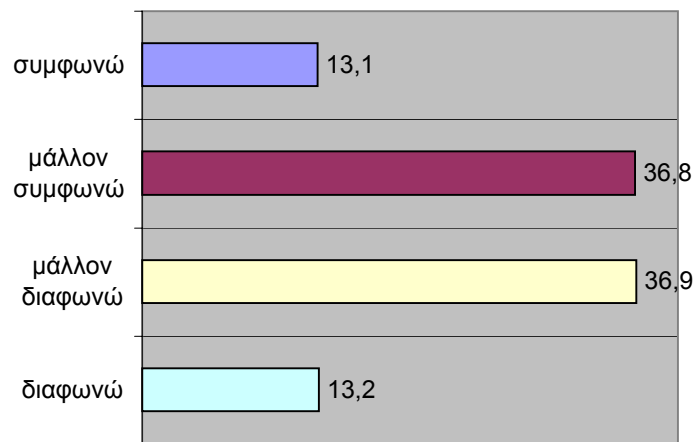
Τα Τσιγγανόπουλα που έχουν ηλικία από 5 έως 10 θα έχουν κατά βάση την τύχη των γονέων τους

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	372	22,3
μάλλον συμφωνώ	675	40,5
μάλλον διαφωνώ	447	26,8
διαφωνώ	172	10,3
σύνολο	1666	100,0



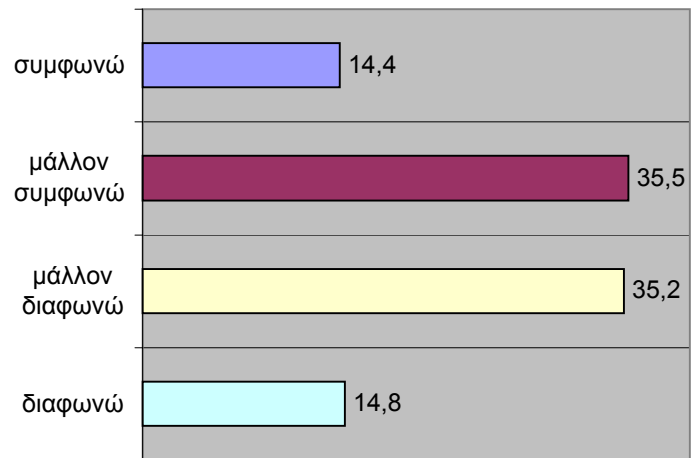
Τα Τσιγγανόπουλα που έχουν ηλικία από 1 έως 4 θα ενσωματωθούν ομαλά στην ελληνική κοινωνία και δεν θα ζουν πλέον στο περιθώριο

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	218	13,1
μάλλον συμφωνώ	610	36,8
μάλλον διαφωνώ	611	36,9
διαφωνώ	219	13,2
σύνολο	1658	100,0



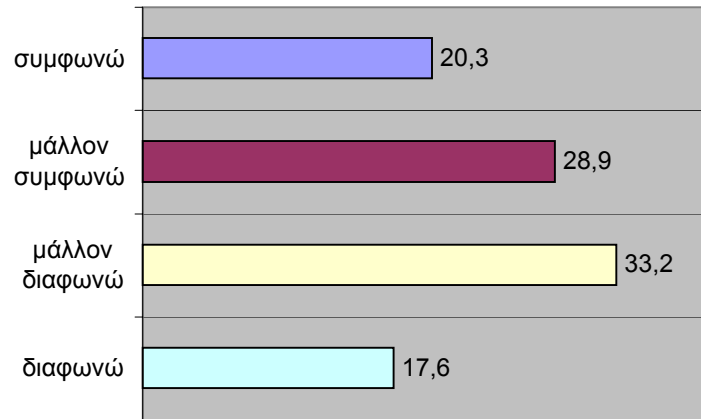
Τα Τσιγγανόπουλα που θα γεννηθούν από δω και πέρα θα ενσωματωθούν ομαλά στην ελληνική κοινωνία

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	239	14,4
μάλλον συμφωνώ	590	35,5
μάλλον διαφωνώ	585	35,2
διαφωνώ	246	14,8
σύνολο	1660	100,0



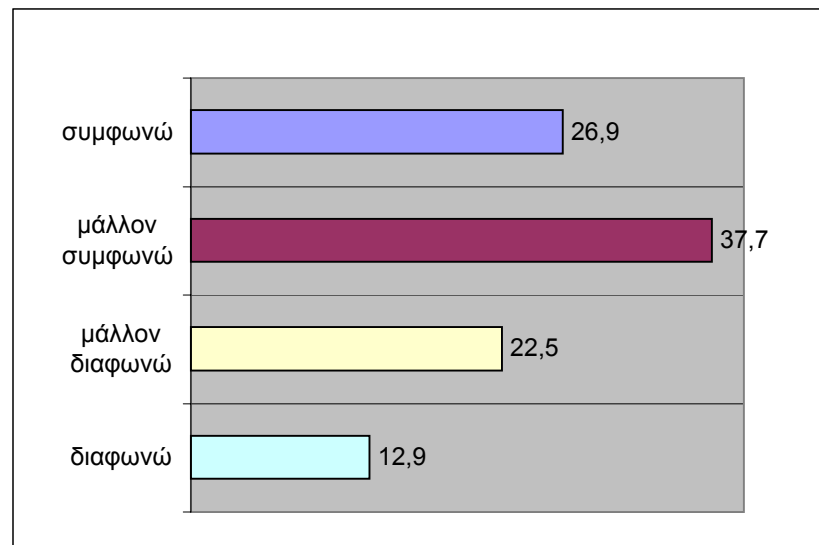
Τα παραδοσιακά επαγγέλματα που ασκούν οι Τσιγγάνοι εξαφανίζονται σιγά-σιγά με αποτέλεσμα η οικονομική τους κατάσταση να χειροτερεύει

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	337	20,3
μάλλον συμφωνώ	480	28,9
μάλλον διαφωνώ	550	33,2
διαφωνώ	292	17,6
σύνολο	1659	100,0



Ύστερα από την είσοδο των λαθρομεταναστών στη χώρα, οι Τσιγγάνοι έχουν να αντιμετωπίσουν έναν ισχυρό ανταγωνισμό σε ό,τι αφορά ορισμένα επαγγέλματα ή απασχολήσεις. Γι' αυτό η κατάστασή τους χειροτερεύει, αντί να βελτιώνεται

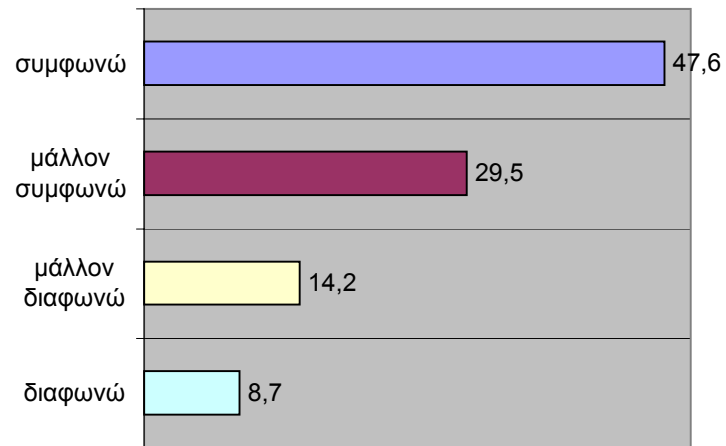
βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	446	26,9
μάλλον συμφωνώ	625	37,7
μάλλον διαφωνώ	374	22,5
διαφωνώ	214	12,9
σύνολο	1659	100,0



6. Αποδοχή

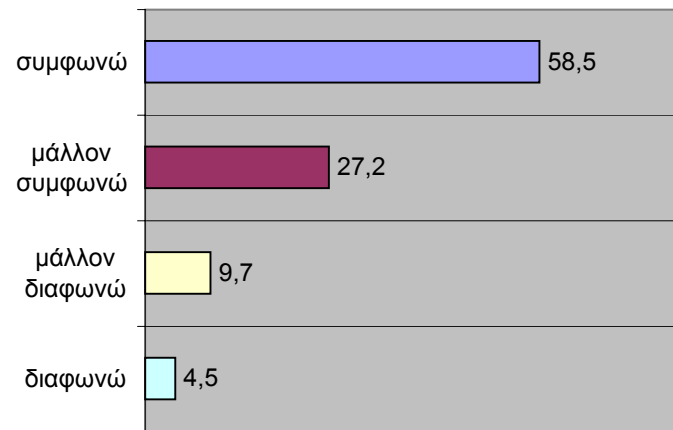
Πιστεύω ότι δεν είναι καθόλου εύκολο για έναν μη-Τσιγγάνο να δημιουργήσει δεσμό με έναν Τσιγγάνο

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	789	47,6
μάλλον συμφωνώ	489	29,5
μάλλον διαφωνώ	235	14,2
διαφωνώ	145	8,7
σύνολο	1658	100,0



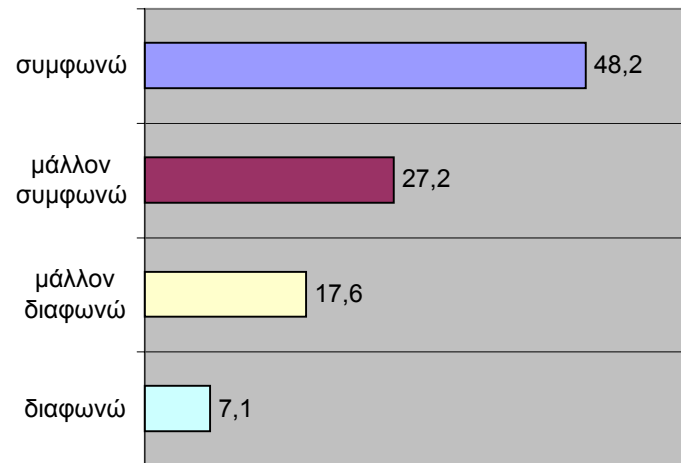
Αν μάθαινα ότι ο γιος ή η κόρη μου έχει δεσμό με μια Τσιγγάνα / έναν Τσιγγάνο, θα προβληματιζόμουν πάρα πολύ

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	971	58,5
μάλλον συμφωνώ	452	27,2
μάλλον διαφωνώ	161	9,7
διαφωνώ	75	4,5
σύνολο	1659	100,0



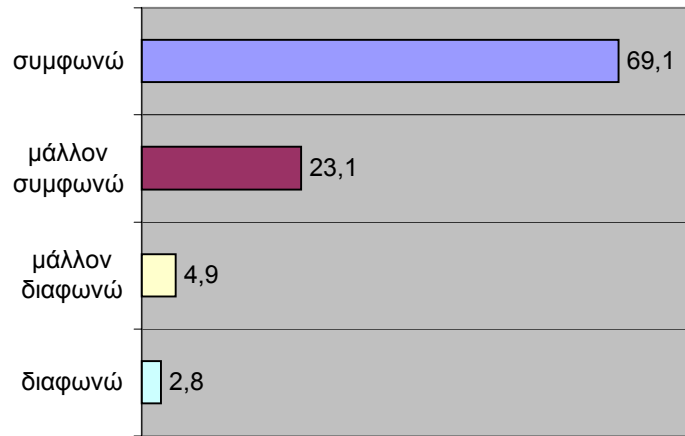
Αν μάθαινα ότι ο γιος ή η κόρη μου σκέφτεται να παντρευτεί μια Τσιγγάνα / έναν Τσιγγάνο, θα επιχειρούσα με όλα τα μέσα να τον / την αποτρέψω

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	796	48,2
μάλλον συμφωνώ	449	27,2
μάλλον διαφωνώ	291	17,6
διαφωνώ	117	7,1
σύνολο	1653	100,0



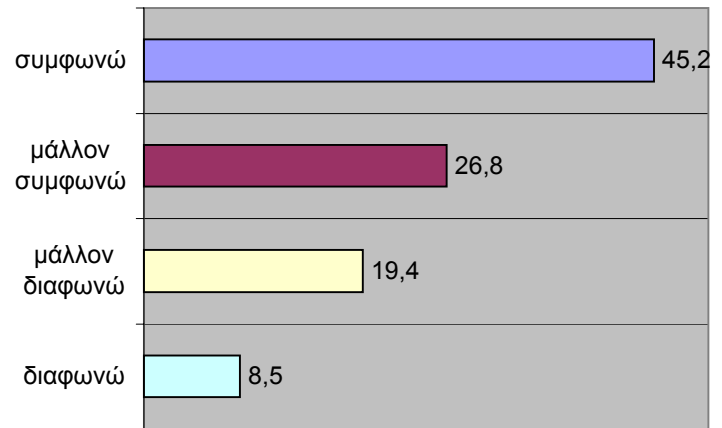
Όπως σε όλες τις ομάδες, έτσι και ανάμεσα στους Τσιγγάνους υπάρχουν ευκατάστατοι, μεσαίοι και φτωχοί

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	1147	69,1
μάλλον συμφωνώ	384	23,1
μάλλον διαφωνώ	81	4,9
διαφωνώ	47	2,8
σύνολο	1659	100,0



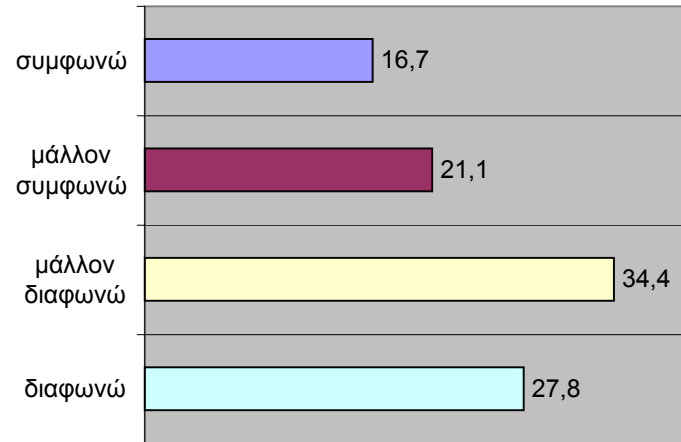
Όπως σε όλες τις ομάδες, έτσι και ανάμεσα στους Τσιγγάνους υπάρχουν αγράμματοι και μορφωμένοι

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	750	45,2
μάλλον συμφωνώ	445	26,8
μάλλον διαφωνώ	322	19,4
διαφωνώ	141	8,5
σύνολο	1658	100,0



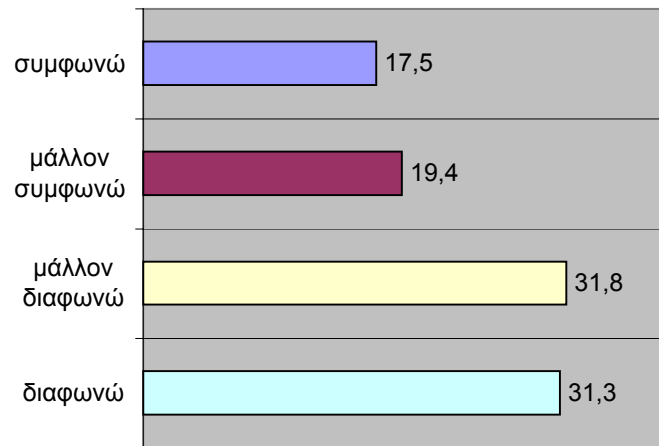
Προβλήματα προσαρμογής αντιμετωπίζουν μόνο οι φτωχοί Τσιγγάνοι

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	276	16,7
μάλλον συμφωνώ	348	21,1
μάλλον διαφωνώ	569	34,4
διαφωνώ	459	27,8
σύνολο	1652	100,0



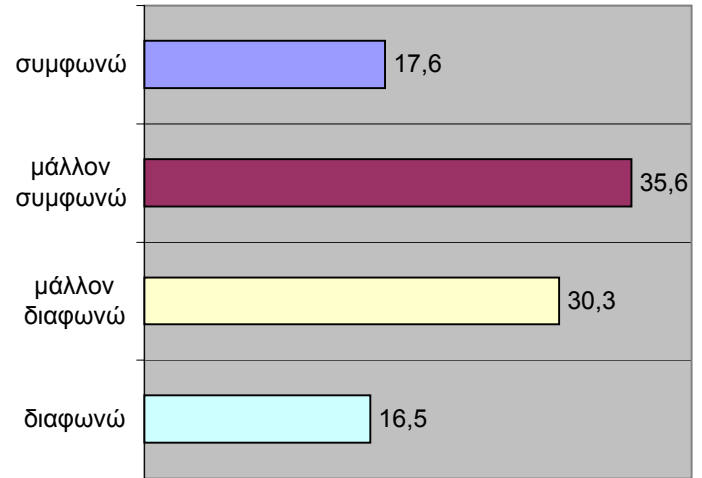
Προβλήματα προσαρμογής αντιμετωπίζουν μόνον οι αγράμματοι Τσιγγάνοι

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	291	17,5
μάλλον συμφωνώ	322	19,4
μάλλον διαφωνώ	528	31,8
διαφωνώ	519	31,3
σύνολο	1660	100,0



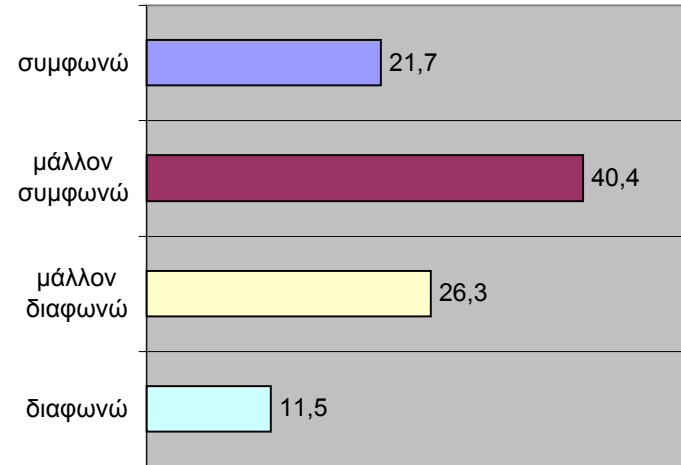
Οι ευκατάστατοι Τσιγγάνοι έχουν ήδη υιοθετήσει τις αξίες
και τις συμπεριφορές των μη-Τσιγγάνων

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	291	17,6
μάλλον συμφωνώ	588	35,6
μάλλον διαφωνώ	500	30,3
διαφωνώ	272	16,5
σύνολο	1651	100,0



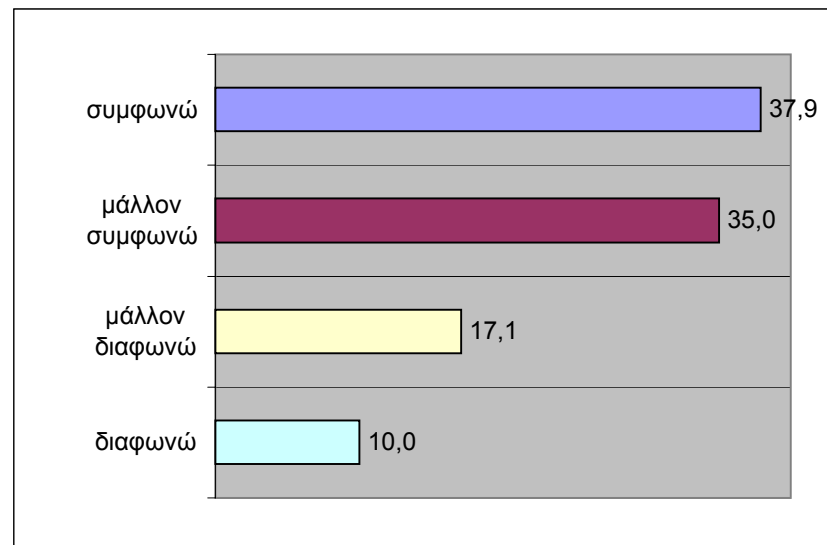
Οι μορφωμένοι Τσιγγάνοι έχουν ήδη υιοθετήσει τις αξίες
και τις συμπεριφορές των μη-Τσιγγάνων

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	358	21,7
μάλλον συμφωνώ	665	40,4
μάλλον διαφωνώ	433	26,3
διαφωνώ	190	11,5
σύνολο	1646	100,0



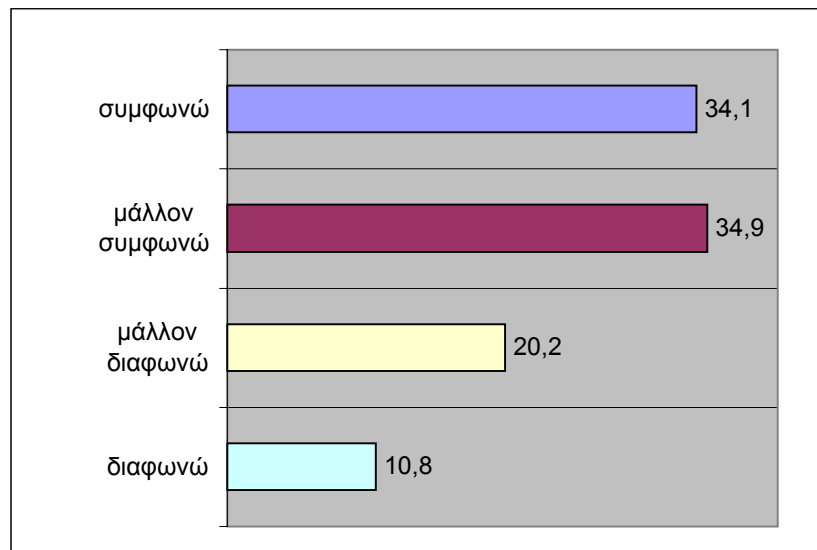
Η κοινωνία δεν κάνει διάκριση ανάμεσα σε ευκατάστατους και σε φτωχούς Τσιγγάνους. Έτσι ένα Τσιγγανόπουλο από πλούσια οικογένεια αντιμετωπίζει στο σχολείο την ίδια προκατάληψη, όπως και το Τσιγγανόπουλο από φτωχή οικογένεια

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	627	37,9
μάλλον συμφωνώ	580	35,0
μάλλον διαφωνώ	283	17,1
διαφωνώ	166	10,0
σύνολο	1656	100,0



Η κοινωνία δεν κάνει διάκριση ανάμεσα σε μορφωμένους και αγράμματους Τσιγγάνους. Έτσι ένα Τσιγγανόπουλο από μορφωμένη οικογένεια αντιμετωπίζει στο σχολείο την ίδια προκατάληψη, όπως και το Τσιγγανόπουλο από γονείς μη-μορφωμένους

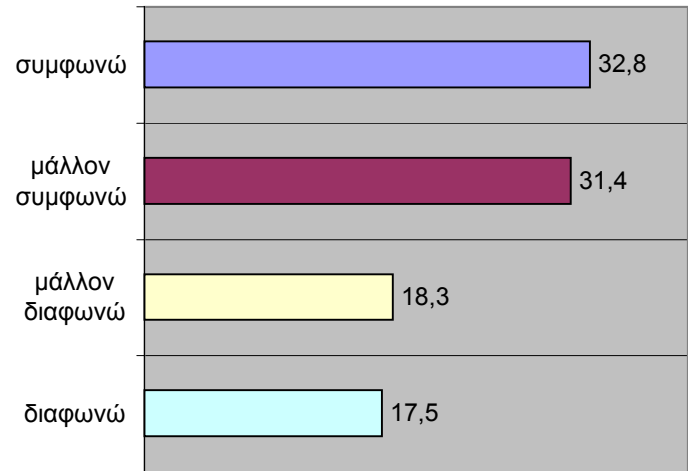
βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	565	34,1
μάλλον συμφωνώ	578	34,9
μάλλον διαφωνώ	334	20,2
διαφωνώ	179	10,8
σύνολο	1656	100,0



7. Ένταξη

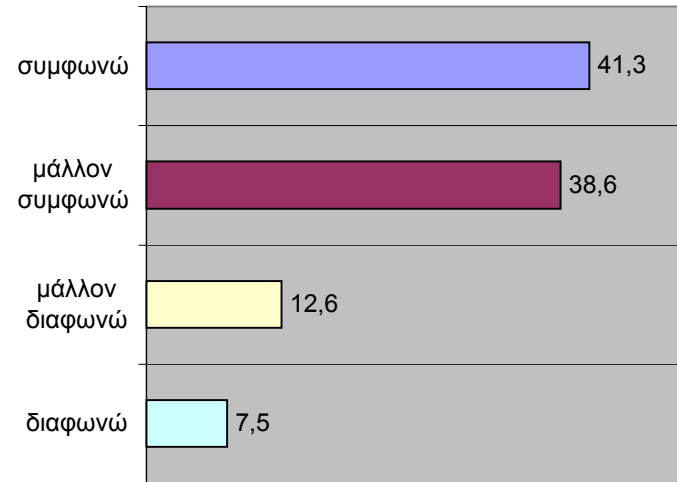
Οι γονείς που αντιδρούν φοβούνται μήπως με την παρουσία Τσιγγανοπαίδων στο σχολείο πέσει το επίπεδο απόδοσης των παιδιών τους

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	545	32,8
μάλλον συμφωνώ	522	31,4
μάλλον διαφωνώ	303	18,3
διαφωνώ	290	17,5
σύνολο	1660	100,0



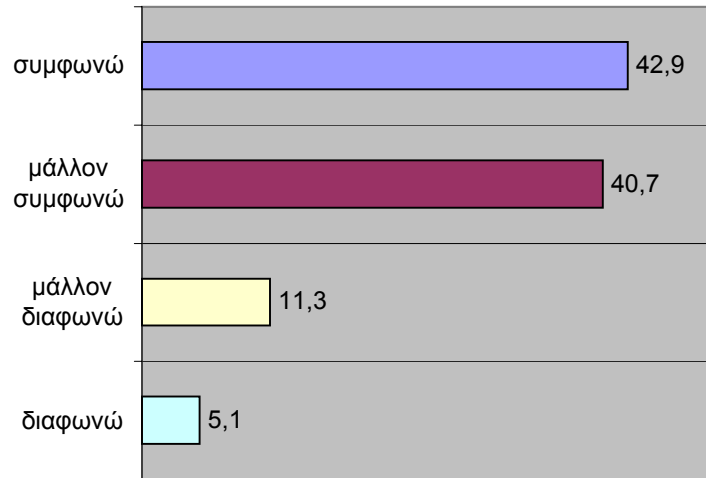
Οι γονείς που αντιδρούν φοβούνται μήπως με την παρουσία Τσιγγανοπαίδων στο σχολείο χειροτερέψουν οι συνθήκες σχολικής υγιεινής

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	685	41,3
μάλλον συμφωνώ	640	38,6
μάλλον διαφωνώ	209	12,6
διαφωνώ	125	7,5
σύνολο	1659	100,0



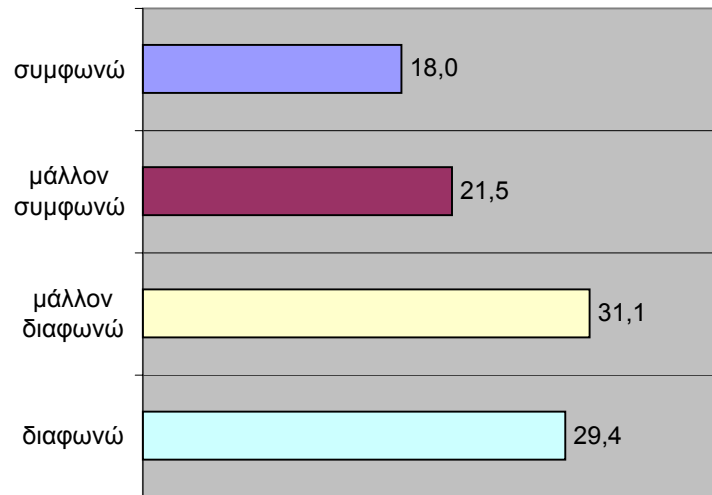
Οι γονείς που αντιδρούν φοβούνται μήπως ορισμένες από τις συμπεριφορές των Τσιγγανοπαίδων δημιουργήσουν προβλήματα στα παιδιά τους

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	712	42,9
μάλλον συμφωνώ	674	40,7
μάλλον διαφωνώ	187	11,3
διαφωνώ	85	5,1
σύνολο	1658	100,0



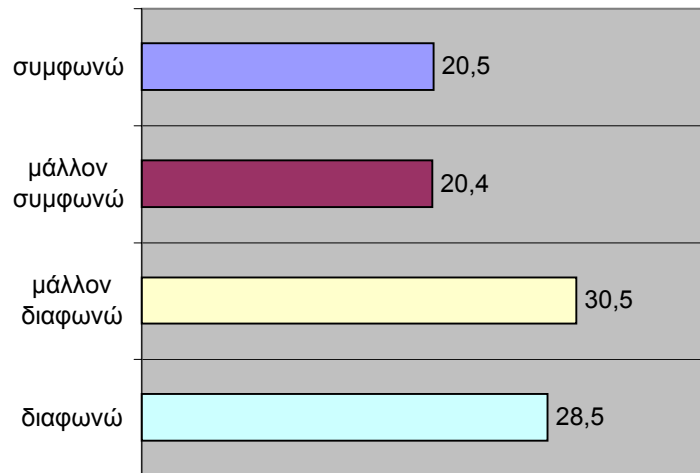
Οι γονείς που αντιδρούν φοβούνται μήπως σε τέτοια σχολεία σταλούν εκπαιδευτικοί με μειωμένα προσόντα

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	299	18,0
μάλλον συμφωνώ	357	21,5
μάλλον διαφωνώ	515	31,1
διαφωνώ	487	29,4
σύνολο	1658	100,0



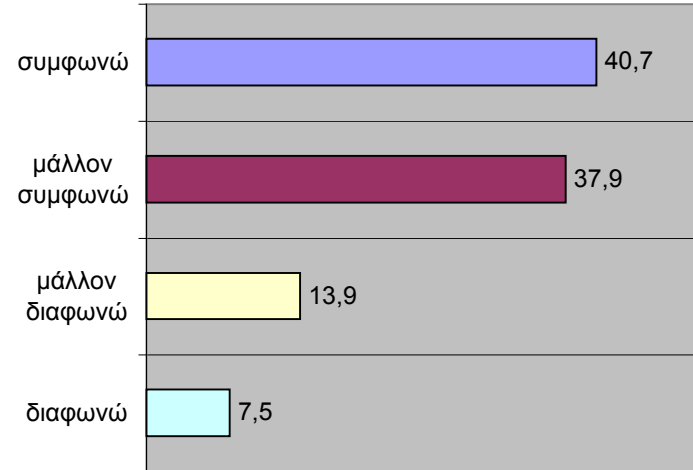
Οι γονείς που αντιδρούν είναι απλώς ρατσιστές

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	340	20,5
μάλλον συμφωνώ	339	20,4
μάλλον διαφωνώ	506	30,5
διαφωνώ	473	28,5
σύνολο	1658	100,0



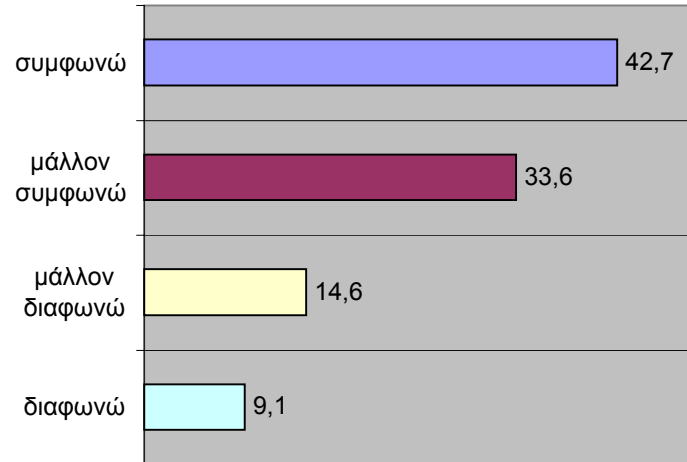
Δεν είναι εύκολο σε τέτοιες περιπτώσεις να κατηγορήσει κανείς τους γονείς για ρατσισμό. Υπάρχουν αντικειμενικά προβλήματα που σχετίζονται με τη συνεκπαίδευση

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	671	40,7
μάλλον συμφωνώ	625	37,9
μάλλον διαφωνώ	230	13,9
διαφωνώ	124	7,5
σύνολο	1650	100,0



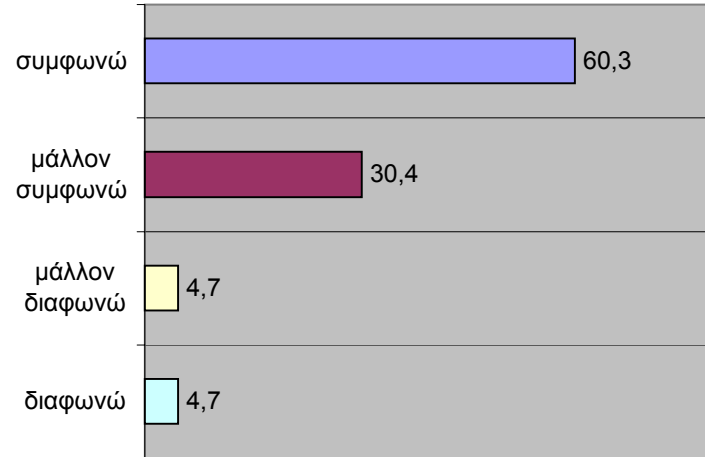
Αυτοί που κατηγορούν τους γονείς για ρατσισμό συνήθως μένουν μακριά από τσιγγάνικους οικισμούς και δεν αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	707	42,7
μάλλον συμφωνώ	555	33,6
μάλλον διαφωνώ	241	14,6
διαφωνώ	151	9,1
σύνολο	1654	100,0



Η αρχή "να δέχεσαι τον άλλο, όπως είναι" ακούγεται ωραία στη θεωρία, αλλά είναι δύσκολη στην εφαρμογή

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	997	60,3
μάλλον συμφωνώ	502	30,4
μάλλον διαφωνώ	77	4,7
διαφωνώ	78	4,7
σύνολο	1654	100,0



Αν τα Τσιγγανόπουλα προσαρμόζονταν στα βασικά (π.χ. κανόνες υγιεινής, εμφάνιση, συμπεριφορές), οι γονείς δεν θα είχαν λόγους να αντιδρούν στη συνεκπαίδευση και θα συμφωνούσαν με τη λύση αυτή

βαθμός συμφωνίας	N	ποσοστό
συμφωνώ	944	57,0
μάλλον συμφωνώ	497	30,0
μάλλον διαφωνώ	136	8,2
διαφωνώ	79	4,8
σύνολο	1656	100,0

